

ANUL I.

MARTIE 1931

N-rul 3

REVISTA DE SOCIOLOGIE

DIRECTOR :

VIRGIL I. BĂRBAT

Profesor la Universitatea din Cluj.

APARE LUNAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN

S U M A R :

Coloniile sociale germane . . . de **GEORGE EM. MARICA**

O mistică a frumosului de profesorul **RAOUL GUYADER**
dela Școala de Inalte Studii Sociale
din Paris.

Invățământul sociologic în școlile primare
rurale din Statele Unite de **T. BUGNARIU**

(Sumarul complet pe pagina 4-a a copertei).

Revista de Sociologie

TEORIA ȘI PRACTICA CULTURII

APARE LUNAR

DIRECTOR:

VIRGIL I. BARBAT

Profesor la Universitatea din Cluj.

REDACTOR-CORRESPONDENT

PENTRU STREINĂTATE:

GEORGE EM. MARICA

ADMINISTRATOARE:

CORINA V. BARBAT

ABONAMENTUL:

Pe un an Lei **300**

Pentru instituții și autorități Library Cluj **360**

Pentru streinătate „ **500**

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

38 STRADA MICO, CLUJ

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

**Fiecare număr al revistei va avea
cel puțin 48 pagini**

**Rugăm On. public a lua act că nu vom
putea expedia revista, în afară de un
număr de probă, de cât persoanelor care
vor fi trimise abonamentul.**



Dr. ADDAMS



Dr. Addams

Sociologia americană a adus nota utilitară. Fiind vorba de o țară legată mai puțin de tradiții decât Europa, Statele Unite au putut trece mai ușor la îmbunătățiri, la înfăptuiri noi sociale. În fața francezului, care a fost obligat de împrejurări să scoată în lumină rațiunea lucrurilor și a englezului, care a fost împins să contureze realitatea lor concretă, americanul a putut să se oprească mai mult la utilitatea lor și așa a ajuns la o filosofie pragmatică a vieții, atunci când primul rămânea la una intelectualistă, iar al doilea la una mai mult naturalistă.

Spiritul sociologiei americane este întrupat într'o mare măsură de o personalitate ca Jane Addams, fundatoarea primului *Settlement* social din Statele Unite, la Chicago, în 1889, un „settlement“ fiind o casă dintr'o mahala săracă și în care trăesc mai mulți bărbați și mai multe femei, sub conducerea unui șef, scopul lor fiind să se împrietenească cu vecinii, să le studieze nevoile, să-i ajute în tot felul și să aducă la cunoștința concetățenilor mai fericiți starea prietenilor lor cei noi. Numărul acestor settlement-e este enorm în America, iar opera lor socială nu este mai puțin imensă. Universitatea din Chicago a dat de curând titlul de doctor onorific Janei Addams, iar revista *The Survey*, dela 15 Februarie, 1931, sub titlul de sus: *Dr. Addams*, a publicat propunerea cetită de decan și prin care cerea președintelui Universității acordarea acestui titlu:

„În numele Senatului Universității prezint pentru titlul onorific de doctor... o femeie care a fost onorată de multe țări în multe părți ale lumii, dar a cărei muncă rămâne mândria specială și gloria Statului Illinois și a orașului Chicago“... După ce enumără munca desfășurată de Jane Addams, cu colaborării ei, timp de 40 de ani, la „Settlement“-ul cunoscut sub numele de *Hull-House*, decanul încheie: „acestea sunt câteva din cauzele mari cărora ea și-a devotat viața și din cauza cărora ea este recunoscută drept primul cetățean al acestui oraș mare, pe care ea l-a iubit și l-a servit. Domnule Președinte, am onoarea să vă prezint pe Jane Addams, dela *Hull-House*, pentru titlul onorific de doctor“.

REVISTA DE SOCIOLOGIE

DIRECTOR:

VIRGIL I. BĂRBAT

Profesor la Universitatea din Cluj

ANUL I.

MARTIE, 1931

N-rul 3

Fapte și Comentarii

Internaționalismul industrial

Atât la noi, cât și în streinătate, se dă astăzi o luptă îndârjită pe tema internaționalismului vieții economice. Puși în fața crizei grozave prin care trece omenirea, diferite categorii de producători și mulți teoreticieni au ajuns la concluzia că vina cea mare o au grăditele dintr-o parte, iar cealaltă parte, prin ajutarea tarifelor vamale, împiedică circulația normală a bunurilor. Lucrul acesta n'ar fi avut altădată consecințe atât de funeste, atunci când producția avea o bază națională. Acum însă, se spune, când producția are condiții de existență și proporții internaționale, frontierele economice apar ca o contradicție, iar efectele sunt înaintea noastră.

Printre mulții gânditori care s'au ocupat în timpul din urmă de această chestiune este și Raymond B. Fosdick, care a publicat în luna trecută un mic studiu: Substratul internațional al depresiunii economice¹).

Teza este cunoscută. Fosdick o schematizează numai și o exemplifică cu date actuale.

Lumea de astăzi este bolnavă, ne spune el. N'aveți decât să-i luați pulsul și vă veți convinge. Piețele lumii sunt pline de mărfuri și cu toate acestea milioane și milioane de oameni duc lipsa lor, neputând să le cumpere! Omenirea, organizată ca niciodată

¹) The international implications of the business depression. Se găsește în: Studies in World Economy, No. 1, February, 1931, Carnegie Endowment for International Peace, Worcester, Mass. U. S. A.

pentru producție, lasă mai mult ca oricând muncitorii fără lucru! Și așa mai departe, seria contradicțiilor este lungă, iar boala este generală, cuprinzând fiecare țară. Chiar și Franța, ferită până acum de infecție, începe să sufere de răul general. Numai în Statele Unite sunt patru milioane de oameni fără lucru și care trăesc din mila publică — patru milioane; o armată mai mare ca a generalului Pershing. Iar aceasta în cea mai bogată țară din lume!

Au fost propuse mai multe soluții, zice Fosdick, în genere, cu un caracter local. Mai toate au uitat însă caracterul specific al secolului al 20-lea: interdependența și solidaritatea producției. „Când, în 1930, ruina Europei Centrale a avut drept urmare paralizarea torcătorilor engleze și germane, cum o treime din suprafața cultivată cu bumbac în sudul Statelor Unite a trebuit să fie lăsată în paragină. În consecință, atunci a început migrația lucrătorilor negri înspre orașele din nordul țării. Iar dificultățile ieșite din ciocnirea dintre rase, care ne-au bântuit atunci și pe care le vom mai cunoaște au luat naștere nu din cauza unor lucruri pe care le-am fi făcut noi, ci din pricină că scăzuse puterea de cumpărare a unor oameni situați la trei mii de mii de noi!”

Căci știți ce s'a întâmplat. În ultima sută de ani, datorită mașinilor, puhoiul negoșului și al finanței a dat la pământ vechile frontiere și a făcut din viața economică națională de până atunci o piață internațională. În cuprinsul acestei piețe internaționale nu poate să mai existe un punct bolnav, fără ca tot restul să fie cuprins de friguri. Omul de stat care va încerca să lecuiască țara lui de răul economic de astăzi, fără să țină seamă de restul lumii, este condamnat dinainte la nesucces. Nici chiar o țară mare, ca Statele Unite, nu poate reuși singură. Atunci când președintele Hoover a spus, în fața Asociației Bancherilor Americani că: „Noi putem să ne îmbunătățim situația singuri, independent de ceea ce vor face alții“, a afirmat un lucru care nu corespunde realității, zice Fosdick.

Tradiția politică și nevoile cele noi

După Fosdick nu este decât o ieșire: să curățim mocirla în care ne bălăcim și să adaptăm ideile politice moștenite dela secolul al 18-lea internaționalismului economic contemporan. Menta-

litatea naționalistă, care implică existența unor compartimente geografice bine închise unele față de altele nu mai cadrează cu economia secolului nostru. Ideile noastre politice n'au ținut pas cu dezvoltarea mașinilor noastre și ca o urmare noi ne închipuim că mai putem menține izolarea politică atunci când cea economică a încetat de a mai exista. „Totul se reduce la aceasta, zice Fosdick: noi încercăm să facem să funcționeze o lume industrială specifică secolului al 20-lea cu ajutorul ideilor politice din secolul al 18-lea“, sau altfel zis, noi încercăm astăzi să trăim în acelaș timp, în două lumi, în două secole diferite. Pretutindeni, în jurul pământului, găsim aceeași prăpastie între viața cea nouă și ideile cele vechi, aceeași încăpățănare de a căuta soluția problemelor economice moderne în ideile politice ale trecutului. În fața generațiilor tinere din fiecare țară, care ar întinde bucuros mâna lăinerilor dela poarta vecină, stau bătrânii, apărători ai tradiției politice, cu imperativul național: „Nu; nu este voie!“

Cu toate acestea, lumea nu poate rămânea aici! Trebuie să găsim un sistem politic, care să servească mai bine națiunile decât politica națională de astăzi, zice Fosdick. Dar să nu ne închipuim că va fi ușor de făcut lucrul acesta. El implică mai întâi o reducere a pretențiilor așa zisei suveranități naționale și implică apoi o înțelegere comună între națiuni, atât de diferite, ca rasă și nivel cultural.

Intreprinderea nu este însă imposibilă, crede Fosdick. La Geneva, în mijlocul unei atmosfere descurajatoare, reprezentanții atâtor națiuni au lucrat stăruiitor în vederea găsirii unei baze de înțelegere. Statele Unite vor trebui să-și schimbe și ele punctul lor de vedere și din simple spectatoare să devină partașe la opera aceasta preliminară a acordului final. Reușita întregii încercări va atârna însă, în cea mai mare parte, de faptul dacă națiunile vor fi în stare să renunțe la vechiul egoism, la așa zisele „interese vitale“, la „demnitatea și onoarea națiunii“, etc. . . . „Vechia doctrină: „Fiecare pentru el și Dumnezeu pentru noi toți“, enunțată acum o sută de ani de Canning, după ruina Sfintei Alianțe, nu se mai potrivește secolului al 20-lea. Un tarif vamal național, votat fără să se țină nici o seamă de consecințele lui asupra streinătății, este un anacronism astăzi. El însemnează o reîntoarcere la epoca cuceririlor barbare. Toată chestiunea tarifelor aparține domeniului internațional. Ea este o problemă care trebuie discutată în comun. Intrebuințarea tari-

fului de către o națiune, ca armă împotriva altei națiuni, ar trebui să fie considerat drept un act identic cu acela al întrebuițării gazelor otrăvitoare. Lumea trebuie să se supună desarmării economice tot atât de mult cât celei militare“.

Trei grade ale bogăției

Critica făcută de Raymond B. Fosdick vieții economice de astăzi impresionează, ca orice critică în care se desvăluie o boală reală a societății. Iar sărăcia de astăzi este reală și impresionantă, după cum reală este și interdependența dintre popoare, despre care de asemenea ne vorbește Fosdick. Din nefericire, partea pozitivă din ideile autorului nostru impresionează mai puțin și aceasta, probabil, din cauză că în această parte a expunerii, dânsul alunecă deseori pe deasupra realității numai.

Căci dacă este adevărat că interdependența economică dintre popoare a crescut și că o discuție comună, între state, a problemelor corespunzătoare n'ar fi decât extrem de utilă, lucrul acesta lasă cu totul neatinsă natura intimă a interdependenței în chestiune și ca utare natura soluțiilor ce ar putea fi atinse. Fosdick pare convins că această interdependență fiind economică, trebuiesc înlăturate din discuția comună „interesele vitale“ ale statelor, „suveranitatea și demnitatea națională“, orice lucru, cu alte cuvinte, care s'ar raporta la popoare, considerate ca unități de sine stătătoare și importante în dezvoltarea civilizației. Poate fi însă ținută cu folos discuția pe planul acesta?

Fosdick ne spune că în ultima sută de ani mașinismul a revoluționat viața economică. Această revoluție este însă o cauză directă a crizei economice actuale, așa că am putea să socotim apariția mașinismului drept un rău. Dar Fosdick nu uită să ne spună și în aceasta are dreptate, că cu toate relele din prezent mașinismul a însemnat și o îmbogățire imensă a omenirii, o creștere miraculoasă a puterilor ei asupra naturii. Acesta este, de altfel, lucrul la care trebuie să ne oprim când studiem viața economică a prezentului și anume tendința fundamentală dela baza ei. Pe noi nu ne interesează atât, la urma urmelor, faptul că mașinismul reclamă internaționalizarea vieții economice, cât ne interesează faptul că el reprezintă o armă nouă

în mâna vieții omenеști. Atunci deci când vom căuta soluția pentru criza de azi, noi ne vom gândi cel puțin tot atât de mult la oameni, cât la nevoile mașinismului. Care este însă situația omului de pretutindeni în cadrul mașinismului de azi? Sau, pășind și mai de departe: care este locul ocupat de industrialism în tendința aceasta fundamentală, a omului, de a-și mări puterea lui asupra naturii?

Industrialismul nu este, cum se știe, decât ultimul mare pas pe care l-a făcut omenirea, în drumul ei triumfător spre bogăție, putere și siguranță. Un alt pas a fost negoțul, un altul agricultura, un altul păstoritul și vânatul, dela care omul s'a ridicat numai cu greu spre treptele de prosperitate înșirate înainte. Drumul schițat aici a fost imens și împrejurările n'au fost egal de favorabile pentru mersul înainte al tuturor popoarelor. Unele din acestea au atins ultima etapă: cele mai multe din ele însă sunt eșalonate pe la etapele mai vechi, care pe unde a putut să ajungă. Dacă drumul acesta al omenirii este totuș cel bun, faptul că unele popoare au rămas în urmă nu însemnează că nu trebuie să fie lăsate să atingă și ele scopul final al acestei călătorii fantastice. Orice altă perspectivă a lucrurilor este superficială, sau nevoit interesată.

În cece privește superioritatea treptelor de sus ale procesului schițat mai sus nu are nici o îndoială nici Fosdick, care apără cauza industrialismului. Noi n'avem, de altfel, decât să reținem anii în care Hansele negustorești au început să brăzdeze Europa agricolă și anii apoi în care regiunile industriale s'au infiltrat în lumea negustorească și agricolă de acum o sută de ani și să trecem pe dinaintea ochilor prosperitatea care făcea pată, în sărăcia relativă de atunci, în orașele comerciale întâi și apoi în cele industriale, spre a vedea că negoțul și industria sunt lucruri demne de luptat pentru ele.

Greșeala lui Fosdick este că el confundă industria de mâine a omenirii întregi, cu industria câtorva țări mari mai fericite, de astăzi. Porțile deschise reclamate de el sunt o măsură în favoarea unui monopol industrial, iar nu o măsură reclamată de industrie ca atare.

Fosdick se revoltă împotriva statelor închise, din regimul tarifar de astăzi. Acest regim, cu bunurile și relele lui, lasă totuș deschisă poarta progresului pentru fiecare popor, fiind o piedică pusă invaziei pașnice economice, din afară. Regimul

suprimării granițelor economice, pe care se pare că-l visează Fosdick, ar însemna însă, în orice caz, împărțirea popoarelor în țări industriale, în care toată populația va putea spera să prospereze și în țări agricole, în care, afară de câțiva proprietari mai mari, masa populației ar fi condamnată tot mai mult să vegeteze deasupra unor petice de pământ tot mai reduse.

Capitalismul

Insemnează cele de mai sus o negare a realității și valorii ideilor internaționale? Nici de cum! Internaționalismul modern are însă la baza lui ceva mai profund decât nevoile liber-schimbiste ale industriei țărilor mari. Căci să nu uităm că atât industria modernă, cât și negoțul dela începutul epocii noastre sunt ficele acelorași binecuvântări: puțința pentru om de a stăpâni mai în voie natura, pământul și lucrurile de pe el, în loc de a fi legat de ea prin legiuri și stăpâniri de tot felul. Europa a fost cea cu grădina aceluia ascunzătoare minunată, în care s'au tupilat dela început zânele, grădina cu drumuri nesfârșite și pline de îmbieri și cu sute de porturi naturale, la un pas de alte pământuri, grădina în care au dat năvală rând pe rând toți apăsaii, răsculații și îndrăsneții Asiei celei greoaie, cu drumuri penibile și cu porturi fără ieșiri. Aici, omenirea a pus, dela început, bazele unui nou sistem de viață, acela pomenit în urmă, o viață care stăpânește ea locul, iar nu acesta pe ea. În mâinile Europeanilor cei liberi, tot mai liberi, de jugul pământului, acesta din urmă a sfârșit prin a pierde din greutatea lui nativă, subtilizându-se tot mai mult, până ce a ajuns să fie purtat într'un buzunar, introdus la bursă, ca mai târziu în țara coloniștilor europeni din Australia, de ex. Drumul din Asia cea cu stările sociale fixe și cu popoarele ca lipite de fața unei țări, spre Australia sau California, țările tuturor frigurilor, țările salturilor, din mijlocul unei ferme enorme în scaunul unei întreprinderi miniere și cu ajutorul unei simple scălituri, duce prin Europa, țara de origină a capitalismului modern. Acesta însă nu este altceva decât ficțiunea economică prin care Europeanul și-a marcat realitatea lui cea mai scumpă: subjugarea pământului și a lucrurilor și libertatea lui deplină de mișcare în mijlocul lor. Banul este inelul din porcești.

care deschide toate drumurile, împlinește toate visurile și în felul acesta deslănțuește toate energiile. Niciodată, în istoria lumii, minunea acesta n'a fost realizată în gradul acesta de către om și niciodată acesta n'a putut, bucurându-se de atâta libertate de mișcare, clădi atât de mult.

La baza civilizației moderne nu este industria. Aceasta este numai un instrument mai mult, în mâna puterii mai adânci de care am vorbit și care, răsărită odată ici, altă dată colo, într-o zi în Anglia, în alta în Germania, în alta apoi în Franța sau America, a fost împinsă de Războiul Mondial pe planul întâi aproape pretutindeni. India, care ajunge la înțelegere economică cu Anglia, prin intermediul unei înțelegeri politice, este un exemplu tipic în direcția aceasta. Forțele lumii, toate forțele lumii sau aproape toate, vor să trăiască bucuria de a stăpâni pământul și lucrurile de pe el și ca atare, toate voesc să mănuiască agricultura, negoțul și industria în libertate. În consecință reclamă, ca India, oprirea invaziei economice din afară în punctul în care se găsește. Forțele locale vor să fie și ele folosite și să fie ajutate să crească, spre a intra și ele în imperiul cel mare al libertății reprezentat de capitalismul modern. În acest imperiu însă linia de unire n'o formează industria unei sau unor țări, industria care poate însemna îngeunuchiarea altor țări, ci lucrul care reprezintă nota comună a năzuințelor lor: banul! După ce au speculat natura și oamenii din alte țări, locuitorii țărilor mai înaintate pe drumul modernității, trebuie să se mulțamească cu specularea banilor lor! Vor aduce câștiguri și aceștia, dar mai puține poate: frații din țările cele noi trebuie să crească și ei! Schimbul industrial dintre țări nu va scădea, de altfel, ci va crește chiar. Bogăția mijloacelor va aduce cu sine pe aceea a nevoilor, pentru care nu se vor găsi niciodată destule lucruri acasă.

Ca încheiere, trebuie să reținem faptul că internaționalismul economic dorit de Fosdick nu este cel mai modern. Înaintea lui și mai adânc decât el, este cel moral, internaționalismului libertății, fără de care nici o pace nu va putea fi asigurată, atâta vreme cât noi, Europeanii, continuăm tradiția de trei ori milenară, de stăpânitori ai lucrurilor. Țările cele tinere voesc să ducă la capăt și ele această tradiție, iar atunci internaționalismul economic va consta în liberul împrumut al capitalului acumulat, încetând orice îngeunuchiare a unui popor

de către altul. Iar consfințirea, prin suprimarea granițelor economice, a distincției dintre țările agricole și cele industriale, nu este altceva decât consfințirea unei inferiorități a celor din țări, a căror fază trecătoare este luată drept un component definitiv al capitalismului și al industrialismului.

Văzute lucrurile mai deaproape și în cadrul lămuririlor de mai sus, criza de astăzi nu ar fi deci provocată atât, cum susține Fosdick, de concepția naționalistă a statelor, cât de dorința unor state de a profita de unele împrejurări favorabile și a monopoliza capitalul disponibil al lumii, adică mijloacele cele mai favorabile de mișcare și de progres. Acumulând acest capital și nevoind să-l pună la dispoziția lumii, sub forma de capital, ci numai sub aceea de investiții industriale, etc..., aceste state cele care, de fapt, sunt dușmanii industrializării omenirii întregi și prin reacțiunea prin care au provocat-o, prin acest nou despotism, cauza crizei de azi, care le târăște și pe ele în prăpastia comună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Speranța este aproape singurul lucru asupra căruia nu s'au pus impozite în țara aceasta“. P. T. WARNER.

„Ca să scoți un ziar cu adevărat popular nu trebuie să urmezi opinia publică, ci s'o conduci. Alt mijloc nu există“. JOHN BUCHAN.

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj

Extensiunea Universitară — Lei 35

Premisele Umane ale Culturii — Lei 40

Coloniile sociale germane

Tendințe radicale. — Comunism cu fond religios. — Comunism cu bază de rasă. — Comunism parazitar.

Tendințe radicale

Revolta tinerimii germane dela începutul secolului nostru, Jugendbewegung, n'a fost, cum am avut prilejul să arătăm înainte, o simplă reacțiune vitală, ci ea a însemnat o reacțiune împotriva ordinii sociale existente. Acțiunea ei însă dincolo de rândurile tinerimii a fost redusă. În afară de cele câteva contribuții de ordin cultural cum a fost și descoperirea sufletului popular, Jugendbewegung a adus puține modificări imediate structurii sociale și felului obișnuit de viață. Din rândurile ei însă s'au desprins o serie de manifestări mai radicale, câteva încercări tinzând la o transformare și o reînnoire a vieții și structurii sociale: sunt coloniile sociale întemeiate de tinerimea germană după război. Soarta lor n'a fost mai norocoasă ca a întregii mișcări. Radicalismul și fanatismul acestor încercări au avut chiar un ecou cu totul redus. Dar sacrificiul și patima pe care le-au pus coloniștii în slujba sforțării și visurilor lor merită totuș să fie cunoscute mai departe.

Atmosfera spirituală din care au pornit coloniile sociale germane nu e numai ideologia romantică sau neoromantică din Jugendbewegung, ci alături de ea și pe primul plan e atmosfera mistică dar practică din care s'au format la mijlocul secolului trecut coloniile sociale ale lui R. Owen (New-Harmony 1825), Cabet (Icaria 1848), Ch. Metz (Amana 1842) sau statul comunist al iezuiților în Paraguay, credința puternică într'o nouă ordine și într'un imperiu al dreptății absolute care va veni, dar pentru care trebuie să te pregătești, atmosferă pricinuită în

Germania de sfârșitul războiului mondial. Aici e origina influenței mari pe care a avut-o după război în Germania Dostojevsky sau Tagore și a succesului lucrărilor lui Spengler. Răsturnarea vechilor cadre sociale a format acum ca și atunci motivele revizuirii eticii existente. Pasiunea pe care o are într'adevăr acest popor pentru mituri și basme nu ajunge pentru a explica aceste fenomene stranii. Coloniile sociale germane nu pot fi înțelese decât ca o expresie a haosului, nesiguranței și atmosferei apocaliptice care a domnit în primele momente după război, acolo, a acelor împrejurări în care valorile cunoscute și crezurile acceptate dispăreau făcând loc altor rosturi și mai ales necunoscutului. Și totdeauna în epocile turburi, în vremurile de revizuire de crezuri și valori înfloreste foarte ușor alături de desperare sau resemnare și mesianismul.

Numărul coloniilor sociale germane a fost relativ destul de mare, însă numărul membrilor lor, mic. (În cel mai fericit caz n'a trecut de 50). Sunt cunoscute șapte: „Habertshof“ (lângă Schlüchtern în Hessen); „Bruderhof“ (la Sannerz în Rhön, între Frankfurt și Cassel); „Deutschordensland“ (lângă Sontra, Cassel); „Barkenhof“ (lângă Bremen); „Neusonnenfeld“ (lângă Coburg); „Der Vogelhof“ (lângă Hayingen-Württemberg) și „Die Freie Erde“ (lângă Düsseldorf). Cu toată diferențierea de structură și ideologie, cu toată independența lor, caracterele comune sunt prea numeroase și prea evidente ca să nu fie grupate și analizate împreună. Toate se caracterizează prin ură față de orașe, față de civilizație și capitalism, prin refugiul în natură, în locuri cât mai izolate și încercarea de a constitui o formă de viață conformă cu idealul visat, renunțând la complicațiile și diferențierea vieții dinainte, trăind numai din produsul muncii câmpului, a grădinăritului și a micilor meserii exercitate alături.

Comunism cu fond religios

Prima colonie, Habertshof, pe lângă o structură mai complicată prezintă și câteva reminiscențe capitaliste și individualiste, deaceia vom începe ordinea expunerii acestor manifestări cu ea. Colonia a luat naștere în 1919. O ceată de tineri din „Wander-vogel“, grupându-se împrejurul unui fost preot, Blum, au cumpărat lângă Schlüchtern (Hessen) 20 ha. pământ arabil și livezi, constituind în acelaș timp o cooperativă de exploatare a acestei mici ferme. Cooperativa și colonia au fost la început lucruri

deosebite. Nu orice colonist era în mod automat și membru al cooperativei. Numai după un stagiul de un an de zile, ca colonist, putea deveni membru al cooperativei. În afară de aceasta cooperativa avea membri și în afară de colonie.

Conducerea coloniei e în mâinile adunării generale a membrilor, conducerea executivă o deține de fapt un comitet de trei. Principiul fundamental al coloniei e unanimitatea, nu majoritatea. E mai bine să se aștepte realizarea unanimității decât să se ia o hotărâre. Căci ținta efortării omenești trebuie să fie crearea unui nou spirit comun și a unei frății între oameni. Și aici începe critica împotriva instituțiilor, vieții și ordinii existente, împotriva statului, a capitalismului și în special împotriva bisericii protestante. Ar fi fost rostul bisericii să lucreze la realizarea acestui spirit de frăție universală, la promovarea planului lui D-zeu. Biserica nu și-a înțeles însă menirea, ea a asistat nepotincioasă la ultimul război, lăsând popoarele să se înstrăineze și mai mult de calea lui Christos și ea s'a dezinteresat de muncitor și soarta lui. Mântuirea nu e însă posibilă în afară de calea Domnului. Și numai o depădare poate duce la o purificare a existenței. Căci tot ce clădește omul pe pământ nu face parte din împărăția divină. Nu există nici un drum dela om spre D-zeu, prin artă, știință sau religie, ci totul e în grația divină.

Această potențată atitudine etico-calvinistă a determinat și condamnarea vieții și sistemului economic de astăzi, a capitalismului. Cu toată atitudinea anticapitalistă de care e însuflețită colonia, ea a rămas încadrată în vechea ordine economică, dând bani cu dobândă și profitând între anii 1920—1924 ca orice casă de comerț de devalorizarea monedei. Numai mulțumită prăbușirii mărcii, inflației monetare, după cum o recunosc membrii însăși s'a putut strecura colonia, achitând foarte ușor ipotecile făcute asupra pământului. Concesii ordinii economice existente s'au făcut și în ce privește plata muncii, renunțându-se astfel în parte la comunismul inițial. Fiecare membru primește un salariu, introducându-se totodată și o mică diferențiere în retribuție după munca prestată. Și în mod fatal a apărut și o ușoară ierarhie. Intemeietorul și conducătorul coloniei, Emil Blum are o situație cu totul deosebită. Ca director al școlii din colonie, ca intelectual și ca cel mai vechi membru al ei, el se bucură de o autoritate necontestată. În bugetul coloniei are prevăzută și o

sumă pentru călătorii. Dealtfel cu banii lui și ai soției sale a fost construită școala. Nu se poate totuși spune că s'au reintrodus astfel sub o altă formă vechile raporturi de conducător și condus. Blum nu e decât cel dintâi între egali, toți membrii coloniei sunt colaboratori fără distincție de vârstă sau cultură. Personalitatea conducătorului n'a spart comunitatea, ci a fost mai degrabă un ferment puternic de strângere.

Coloniștii resping nu numai biserica și viața economică actuală, dar și sistemul politic de azi. A fost o mare eroare a lui Luther, zic ei, că a legat biserica de stat, subordonând-o chiar celui din urmă. Căci pe când biserica înseamnă credință și devenire, statul încorporează ordinea, autoritatea, puterea, el e ceva static. Statul și ordinea politică sunt instituții necesare, însă cu mult inferioare bisericii. Socialismul lor religios îi desparte chiar de Socialismul propriu zis, de Marxism. „Din experiența făcută la Habertshof, povestește Blum, trebuie să recunosc că nu cei care aparțin proletariatului conștient au fost sprijinul comunității noastre. Ei caută prea mult numai „drepturile“ lor și știu prea puțin să ierte“. Prin muncă aspră și susținută colonia s'a menținut până astăzi. Numărul coloniștilor în Habertshof n'a fost niciodată mai mare de 10—12. Pe lângă fermă colonia posedă, și o editură unde pe lângă revista cercului sunt editate cărți religioase.

În apropiere de Habertshof și în aceeași atmosferă spirituală e și a doua colonie „Bruderhof“. Și pentru coloniștii d'aici, istoria nu e decât revelația Dumnezeirii care se deschide numai sufletului umilit. Intemeietorul și conducătorul ei e tot un preot. Eberhard Arnold, fost membru întâi al celei dinainte. În 1922, Arnold împreună cu un grup de tovarăși se despart de Habertshof întemeind o nouă comunitate. La început au arendat o bucată de pământ, mai târziu, mulțumită generozității unui prieten, au intrat în stăpânirea unei moșioare de 150 de pogoane, dintre cari 50 sunt pământ arabil și restul 80, livezi. Așa a luat naștere Bruderhof. La început coloniștii au căutat să stabilească legături strânse cu satele vecine. Însă după câteva întruniri și conferințe ținute de Arnold cu oarecare succes, interesul populației dimprejur a început să scadă și nimic n'a putut apoi alunga neîncrederea țăranilor față de coloniști și față de ținuta și îmbrăcămintea lor. Relații interioare nu s'au putut stabili, în

schimb raporturile economice au continuat mai departe, căci cu tot numărul relativ care al coloniilor în ultima vreme (45 în 1929), întinderea moșiei cerea și brațe de muncă străine. De mare ajutor în această privință au fost vara și toamna sutele de voluntari din Jugendbewegung. Prin munca și sacrificiul coloniilor s'a ridicat casa coloniei. Bruderhof posedă și ea alături de pământ și acareturi și o editură care aduce ceva venit.

Tendința reformistă e aici mai accentuată. Colonia nu formează nici o cooperativă și nu se plătesc la membrii salarii. Proprietatea individuală se reduce numai la haine, încolo totul e comun. Căci în această proprietate individuală, mai bine zis în dorința de posesiune e rădăcina răului, a diavolului, a capitalismului. Din acest motiv resping coloniștii de pe Bruderhof Statul, încarnația puterii și a violenței ca și Biserica. Tendința fundamentală a mișcării e reîntoarcerea la creștinismul primitiv egalitar care n'a cunoscut ierarhie. Se urmărește o simplificare cât mai largă a vieții și o diminuare a trebuințelor. Coloniștii se abțin dela orice băutură alcoolică. Activitatea coloniei de lângă Sannerz se evidențiază și prin ajutorul și grija care o poartă pentru cei săraci. Astfel au fost luați în colonie o serie de copii, îngrijindu-se și de educația lor. Și aici ca și la Habertshof funcționează o școală sub conducerea lui Arnold, care ca intelectual se bucură de aceeași autoritate necontestată ca Blum.

Comunitatea „Neu-Sonnefelder Jugend“ nu se deosebește de celelalte decât prin culoarea pronunțat baptistă dela baza ei. Originea ei nu se ridică dincolo de 1923. Colonii duc o viață aspră, vegetariană, muncind pământul și grădina pe care o posedă și și din venitul căroră, la care se mai adaugă și veniturile unei edituri, se întrețin săraci și orfani.

O structură mai labilă prezintă colonia „Hellauf Vogelhof“ întemeiată în 1924 lângă Hayingen de K. Solleder. Comunismul economic care domnește aici nu împiedică o oarecare libertate a individului. Astfel individul e liber să recunoască autoritățile din afară, statul sau biserica în măsura în care crede de cuviință.

Comunism cu bază de rasă

Alături de aceste 4 colonii cu un fundament pronunțat religios, există încă alte trei unde ideologia comunistă e legată cu alte mituri. Cea mai interesantă încercare dintre acestea e fără îndoială „Die Freilandsiedlung Donnershag“ lângă Sontra.

Anarhismul e împletit aici cu Antisemitism și cu Rasism. Și în conformitate cu acest crez național atât statul centralist cât și orașul mare sunt respinse ca „negermanice“. Inițiativa și conducerea acestei mișcări a avut-o tot un intelectual, E. Hunkel. Contactul vechilor germani spune el, cu cultura decadentă a popoarelor mediterane a dus la rezultate culturale înfloritoare însă el a adus pe lângă acestea și atâtea pierderi, pricinuind o fărâmițare și o dezbinare a poporului german în catolici și protestanți. Dogma dogmei creștino-semitice i-a paralizat puterea și vitalitatea. „Alături de renașterea credinței germanice trebuie să meargă și o reînnoire a puterii de viață a rasei noastre, a rasei nordice“. Numai o reîntoarcere la obiceiurile și crezurile germanice poate aduce o salvare a puținului rămas. Deaceea atitudinea acestei grupări față de statul modern și economia capitalistă au fost foarte agresive. Statul democratic e operă apuseană și evreiască. Comunitățile cele mai puternice și mai productive nu s'au născut prin adunare, ci ele s'au format prin superioritatea unui conducător și prin puterea lui de atracție. Când a fost însă vorba de a câștiga câteva ha de pământ, s'a tratat cu statul, iar înăuntrul coloniei s'a constituit o cooperativă pe baze absolut democratice și capitaliste.

O situație specială în Dogmatica coloniei de lângă Sontra ocupă problema Femeii. Femeia a suferit mult mai mult decât bărbatul de pe urma actualului sistem economic. La înjosirea ei e de vină ordinea actuală individualistă și egoistă care o face sclavă bărbatului. Monogamia și proprietatea individuală sunt strâns legate împreună. Monogamia a ieșit din furtul femeilor, popoarelor subjugate. Dealtfel ce înseamnă proprietate altceva decât furt, „privare“ = a fura. În Matriarhat n'a existat decât o proprietate comună. Mariajul de azi e o degenerare și o abateră gravă dela legile vieții, femeia fiind aproape vândută bărbatului, iar soții legați unul de altul pentru toată viața. Și unde stă scris în cartea Naturii ca soții să rămână legați toată viața? Ceeace nu trebuie să ducă la concluzia că ținta acestei mișcări ar fi libertinajul. Dimpotrivă, viața sexuală nu trebuie să servească decât procreerii și nu plăcerilor personale. Deaceea femeia are dreptul să-și aleagă pe tatăl copilului ei. Și dacă nu-l găsește în primul bărbat, ea poate să-l caute în altul. Soarta femeilor în statul viitor germanic, așa cum și-o închipuie Hunkel are un

caracter cu totul fantastic. Pământul întreg, zice el, va fi expropriat de stat, acordându-se proprietarului o despăgubire. Cu sumele ce le va primi din arende, după ce va lichida foștii proprietari, statul va plăti mamei o rentă viageră. În locul rentei pământului vom avea renta mamei, creindu-i astfel o situație independentă de bărbat și asigurându-i viitorul copiilor ei. O punere în practică a acestor idei la Donnershag n'a avut loc. Colonia a dus în ultimii ani o existență foarte grea. Pe lângă greutățile economice au mai survenit și conflicte cu autoritățile școlare și cu biserica. Existența ei e astăzi redusă numai la câțiva membrii.

Comunism parazit

Din tendințe pur comuniste a ieșit colonia „Barkenhof“ de lângă Worpswede (Bremen). Inițiatorul ei a fost pictorul Vogeler și pe moșia acestuia a luat ființă colonia cu scopul de a reeduca omul la pace, reciprocitate, toleranță și iubire, de a realiza ideea visată de comuniști: societatea fără clase sociale. Istoria ultimelor decenii, dezvoltarea nemăsurată a tehnicii și ultimul război au scos în evidență tot mai mult omul-brută, pervertindu-l și accentuându-i violența și vanitatea. Pacificarea vieții sociale nu poate avea loc decât odată cu exproprierea avuțiilor și reorganizarea vieții economice, descongestionându-se Industria și Orașul. Pământul arabil care se găsește în Germania ar ajunge pentru întreținerea comunității de astăzi pe baze necapitaliste. Locul statului să-l ia sfatul sovietelor așa cum e realizat în Rusia. Proletariatul nu trebuie însă să ia puterea prin violență. Radicalismul grupului s'a manifestat și față de biserică. Coloniștii au ieșit în corpore din biserică. N'au fost mai fericite nici legăturile cu partidul comunist.

Colonia a servit în primii ani ca azil de refugiu pentru urmăriții politici. Întreținerea ei a căzut în întregime în sarcina lui Vogeler. Pământul fiind neproductiv, iar ajutoarele străine inexistente, Vogeler a trebuit să sacrifice toate veniturile expozițiilor și publicațiilor sale pentru întreținerea ei mai departe. Exemplul de lângă Worpswede n'a găsit deasemenea imitatori de loc. Raporturile, între coloniști și împrejurime au fost inexistente. Cu toată sfortarea și idealismul depus colonia s'a dizolvat după patru ani. Vina cea mai mare o poartă după Vogeler intelc-

tuării grupului, care n'au fost în stare să aducă dezinteresarea și sacrificiul necesar traiului în comun.

Inrudită cu această încercare e colonia „Freie Erde“ întemeiată la 1921 în apropiere de Düsseldorf, dispărută și ea foarte repede.

Coloniile comuniste de după război, în Germania, n'au avut o soartă mai fericită decât încercările similare din secolul al 19-lea. Succesul lor a fost incomparabil mai mic cu toate compromisurile nenumărate pe care le-au făcut. Numărul membrilor lor n'a fost mai mare de 50, pe când mirajul experiențelor americane din veacul trecut a atras sute și mii de fanatici. Ecoul pe care l-au trezit de cele mai multe ori în țărâtime și în populație a fost nedumerirea sau zâmbetul. E drept că locurile unde erau așezate: pe dealuri, în bărăgane și ținuturi nisipoase îngreuna și mai mult contactul cu locuitorii dimprejur. Poate această alegere a locului nu e lipsită de semnificație. Ea ne deschide o perspectivă în intimitatea sufletelor care le-au format și a rosturilor lor. Coloniile sociale germane au fost prea puțin lucite de entuziaști sau utopiști, ele n'au adăpostit visătorii din Icaria sau New-Harmony, ci desamăgiții și nemulțumiții pe care-i aduce totdeauna sfârșitul unui război lung și nenorocos și epoca de nesiguranță și neîncredere care-i urmează. Coloniștii de pe Habertshof sau Barkenhof, pentru a pune alături extremele, n'au fost pionerii și iluminatii sociali ai unor vremuri noi, ci anahoreții unor vremuri care se duc. N'au putut depăși ordinea socială de astăzi și n'au putut clădi o viață mai bună pentru că au ignorat cu totul realitatea pe care vroiau tocmai să clădească ceva mai bun. Sfortărea lor s'a legat de trecut și nu de necesitățile vieții și culturii moderne.

Dealtfel idealul comunist ca și ideea experiențelor socialiste și-au pierdut în Europa apuseană originalitatea și naivitatea pe care au avut-o acum 100 de ani. Numai sacrificiul, îndrăzneala și romantismul unei tinerimi i-au putut da pentru câteva clipe o aparență de noutate și viață.

George Em. Marinca

O mistică a frumosului

**Dansul și cultul formei. — Frumosul în viață.—
O filosofie a vieții**

Dansul și cultul formei.

Nimeni nu și-ar fi putut închipui ca într'o epocă, așa cum este a noastră, cu atât de puține preocupări pentru frumos și religie și care tinde să laicizeze câteva din cele mai însemnate expansiuni ale spiritului, cum sunt științele psihice și morala, în epoca aceasta a secolului al XX-lea, care se depărtează de contemplația desinteresată a lucrurilor, ca să nu rețină decât valoarea lor utilitară, nimeni nu s'ar fi putut gândi ca în plin Paris să se poată înfăptui cultul organizat al Frumosului.

În capela din Akadémia sa, care se mai numește și „Biserica laică din Paris“, strada Colisée, Raymond Duncan celebrează în fiecare Duminică, „serviciul fără dogmă“. Pe estrada ridicată, care servește de scenă sau, mai bine zis de cor, sub bolta unui cer de draperii în lungi falduri, urcă în șir armonios, tineri și tinere, îmbrăcați în haine grecești, desculți și cu brațele desvelite. Și încet, mlădiindu-și cu grație trupurile svelte, ei zugrăvesc pe fondul umbrat al corului, o frescă însuflețită. Nici o muzică nu vine să îmbine ritmul ei, cu ritmul acestei legănări; căci armonia formei și a mișcării, trebuie să satisfacă prin ea însăși. Toate aceste trupuri tinere, frumoase ca un imn, închipuesc elanurile lirice ale naturii. Uneori, prin ondulații fericite ele îngână cântările primăverii; alteori, printr'o neașteptată încordare, ele se frâng cu durere ca o pădure bătută de vijelie; sau în sfârșit, cu trupurile întinse, cu ochii ridicați spre cer, absorbind într'o îmbrățișare un val de aer și de lumină, ele proclamă prin fiorul artei lor, plăcerea dionisiacă de a trăi. Înțelegători, tinerii aceștia urmează semnele corifeilor — și Isadora Duncan, sora celebră a marelui preot, venea și ea, înainte de

acea, moarte tragică, să-și supună strălucirea virtuozității și farmecului său, ritmului comun, bucurându-se de estetica figurii și a gestului. Dansul acesta, de o solemnitate religioasă, sintetizează frumusețea Omului și frumusețea Lumii, într'un delir neo-păgân, de poezie umanistă.

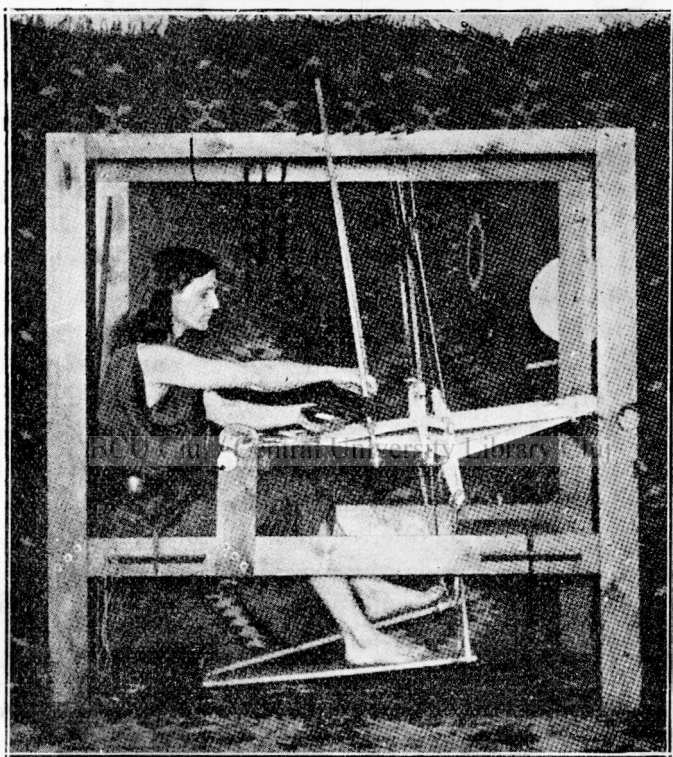
Frumosul în viață.

Aceasta, de altfel, nu este decât o parte din serviciul liturghiei. Lucrul important fiind viața pentru frumos, prin frumos și ca frumos, se va realiza în toate chipurile cultul frumosului. Astăzi, capela va fi orânduită ca local pentru expoziție de artă spaniolă, de exemplu: statuete și basoreliefuri iberice își vor face loc printre tablouri cu flori și interioruri, printre picturi clasice și fantezii cubiste, care împodobesc în permanență pereții sălii. Măine, de sus, dela tribună, unii virtuoși vor răs-pândi în valuri de armonie primul Quator de Beethoven, — „un mister fără seamăn“ —, anunță biletele de invitație; și atât curioșii cât și fidelișii vor asculta, cu ochii întredeschiși, într'o liniște și o reculegere, al căror înțeles religios nu-l vor pătrunde destul de bine. Dar credincioșii acestui cult vor căuta, mai ales, să obțină din fiecare lucru bogăția de frumusețe ce ascunde în el.

Adevărul e, că acești adepți, după exemplul șefului lor, au realizat frumosul într'un chip ciudat... Astfel, cum vi-l înfățișați pe Raymond Duncan? Inchipuiți-vă un om mărunț, plăpând, îmbrăcat întotdeauna cu un elegant *imatiôn* sau tunică, cu o hlamidă de lână albă, aruncată pe umărul stâng, lăsând brațul drept desvelit. În picioare sandale. Un păr bogat și că-runt ca al Nazarinienilor din iconografia clasică, ceea ce pare cam nepotrivit cu trăsăturile colțuroase ale acestei fizionomii americane. Acest apostol conștient și curajos, poartă de 25 de ani costumul lui anacronic. Este felul său de a porni război contra a ceea ce numește el „urâtenia îmbrăcăminții moderne“. Discipolii săi fac la fel. Întâlnești câteodată pe străzile Parisului un Alcest sau o Antigonă, trecând cu un aer grav, în hainele lor ateniene. Ar putea fi luați drept niște figuranți distrați, evadați dela repetiția generală a unei piese de Euripide sau Sofocle.

Afiliații trăese în comun, în „mănăstiri“ — la Paris, Bru-

xelles și New-York —, unde își asigură singuri subsistența și întreținerea, dedându-se, sub semnul artei, la toate ocupațiile necesare existenței. Căci este un principiu esențial al maestrului, că specializarea profesională, născută din cerințele muncii sociale, diformează și urâtește atât sufletul cât și trupul, desvol-



RAYMOND DUNCAN

Din volumul *My Life*, de Isadora Duncan.

tând unele tendințe sau unii mușchi, în dauna altora. Incânt, dela hrană până la îmbrăcăminte și dela mobile până la tipărituri, adepții își fac totul cu mâinile lor.

Am stat de vorbă cu unii dintre acești „călugări“. Mărturisirile lor sunt interesant de notat; ei se zic fericiți. Au găsit aici fericirea, care le convine și pe care zadarnic au căutat-o aiurea; viața lor și-o petrec într'o veselie de artiști, în muncă și frumusețe.

Totuș semnalăm o excepție, printre alte câteva ce trebuie desigur, să se fi ivit. Tânărul Mênalkas Duncan, sătul de astfel

de viață, scăpă într'o bună zi, de sub tutela părintească, printr-o evadare care a făcut vâlvă și refugiindu-se într'unul din marile magazine, și-a schimbat hlamida grecească pe un costum parizian. În locul succesului de curiozitate pe care i-l făceau toți pierdevară ce-l urmăreau pe stradă, el a preferat, fără îndoială, alte succese, mai plăcute celor 17 ani ai săi.

O filosofie a vieții.

Dar mulțumirea spirituală și sufletească ce se observă la majoritatea Duncanienilor, nu s'ar putea explica, dacă gusturile lor artistice n'ar fi susținute de o filosofie, de o interpretare estetică a universului. Așa că ceea ce a intenționat să întemeieze Raymond Duncan, este o „universitate filosofică“, cum scrie el cu emfază. Altă dată, în grădinile lui Akademos, filosofii se plimbau încet, întovărășiți de elevi atenți; cu o voce blândă și totuș gravă, ce curgea din „gura“ lor de „aur“, ei repetau și comentau preceptele înțelepciunii. Iar Duncan, el însuș, șezând cu eleganță pe scaunul său în stil antic, se lasă dus, împreună cu auditorii săi, la adevărate discuții filosofice. Vorbește liniștit, cu un accent străin și într'o limbă uneori necorectă. Prin ironie și prin maiotica lui Socrate, el încearcă să aducă pe interlocutorii săi la o concepție de viață mult mai desinteresată.

În acest apostolat al frumosului este, fără îndoială, mult curaj. În 1912, la Paris, în plină Bursă a muncii, unde fusese prezentat mai înainte de camaradul Yvetot, Raymond Duncan vorbind în haine grecești, unor lucrători, asupra mijloacelor de a face grevă, îndrăznește să-i conjure să părăsească revendicările lor „fără folos“ și să-și înalțe mintea și simțirea organizându-și viața după rațiune și frumos. Cu multă îndrăzneală el încheie astfel: „Nu sunt elegant și cu toate acestea sunt convins că am de o sută de ori mai multă grație decât voi. Nu sunt frumos, dar nu veți tăgădui că în clipa aceasta, vă fac impresia unui „zeu“.

Am luat un ceai cu „zeul“. În liniștea templului său, în timp ce o pseudo-greacă, puțin cam grăsuță, ne servea infuzia aceasta modernă, — unde ești tu hidromel al Eladei? — el îmi expuse ansamblul sistemului său. Frânturi din el apar în revista lui Raymond Duncan „Exangelos“ și în „Ecurile“ atelierului său. Pentru a o defini în câteva cuvinte, doctrina sa este de inspi-

rație platonice; ea se exprimă cu preferință în versete simbolice. fiindcă stilul de oracol n'a fost niciodată vătămător unei filosofii mai mult sau mai puțin obscure.

Iar la sfârșitul convorbirii, după ce a ocolit micile împunșături voltairiene, provocate de un dogmatism estetic atât de incompatibil cu viața contemporană, înțeleptul a întins cu multă amabilitate, aceluia care avea aerul că-l disprețuește, invitându-l să revină spre a continua convorbirea, mâna sa fină de pictor și poet: iată în adevăr, gestul elegant al artistului și al filosofului, pe care nu l-ar fi desaprobat Socrate.

(trad. din franceză de C. B.).

Raoul Guyader

Profesor la Școala de Inalte Studii
Sociale din Paris.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj.

Exproprierea Culturii

120 lei.

Isadora Duncan

În prefața cărții care este istoria vieții ei și pe care Isadora Duncan n'a apucat s'o vadă tipărită, ea ne povestește cum, într'una din preumblările ei cu d'Annunzio, prin pădurile din jurul orașului în care se găseau, acesta a strigat deodată: „O Isadora, numai cu tine poate să fie omul singur în Natură. Toate celelalte femei distrug peisajul; tu singură știi să te încorporezi în el“. (Care femeie ar fi putut rezista, zice Isadora, unui astfel de omagiu?). „Tu faci parte din arbori și din cer. Tu ești zeita supremă a Naturii“.



Isadora Duncan

cu mult mai adânc natura lucrurilor decât a putut s'o facă spiritul în speculațiile și visurile sale!“

Isadora Duncan, fată săracă din America, stăpânită de visul ei de artă și stânjenită de atmosfera puritană de acolo în îndrăselile ei de reabilitare a cultului dansului păgân, a venit în Europa, unde,

Toată viața ei, Isadora Duncan n'a avut decât acest gând: să facă din formele naturii umane un obiect de încântare pentru om. Iar lucrul acesta avea să fie realizat cu ajutorul dansului-artă, așa cum îl înțeleseseră Elenii, ca unul din mijloacele prin care omul învinge greutatea materiei și tristețea legată de toată existența. „Aceasta este încercarea supremă“, zice Socrate, privind pe dansatoarea Athikte (*Paul Valéry: L'âme et la danse*)... Ea se învârtește și tot ce este vizibil se desprinde de sufletul ei; tot ce este lutos în sufletul ei se separă în sfârșit de ceea ce este curat; oamenii și lucrurile formează de acum în jurul ei un nămol inform și circular...“

„Vedeți... Se învârtește... Un corp, prin simpla lui forță și prin actul său, este destul de puternic pentruca să altereze

după o viață de privațiuni, dar și de patimă neobișnuită și de entuziasm, a reușit să pună în mișcare curentul care constă în a interpreta muzica clasică, cu ajutorul ritmului dansului. Împreună cu genovezul Jacques Dalcroze, deși pe drumuri diferite, ea este persoana care a făcut cel mai mult poate, în secolul al 19-lea, pentru a atrage privirile asupra posibilităților de dezvoltare estetică existente în corpul omenesc și în ritmul lui.

Ea a înființat școli de dans în diferite țări, printre care una în Grecia, la Atena și articolul profesorului Guyader se ocupă de aceea din Paris, condusă astăzi de fratele Isadorei Duncan. Aceasta a murit, cum se știe, la 14 Septembrie 1927, strânsă de gât de propria-i eșarpă, care se prinsese în roata automobilului cu care ea făcea o cursă de plăcere, cu un prieten.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj.

Dinamism Cultural

Lei 200

Învățământul sociologic

în școlile primare rurale din Statele Unite.

Învățământul sociologic din Statele Unite se caracterizează prin legătura strânsă ce o are cu viața și prin aplicarea continuă a teoriilor sociologice la problemele izvorâte din necesitățile generale ale societății americane. El este răspândit în toate gradele învățământului, potrivit cu dezvoltarea sufletească și împrejurările speciale din fiecare caz.

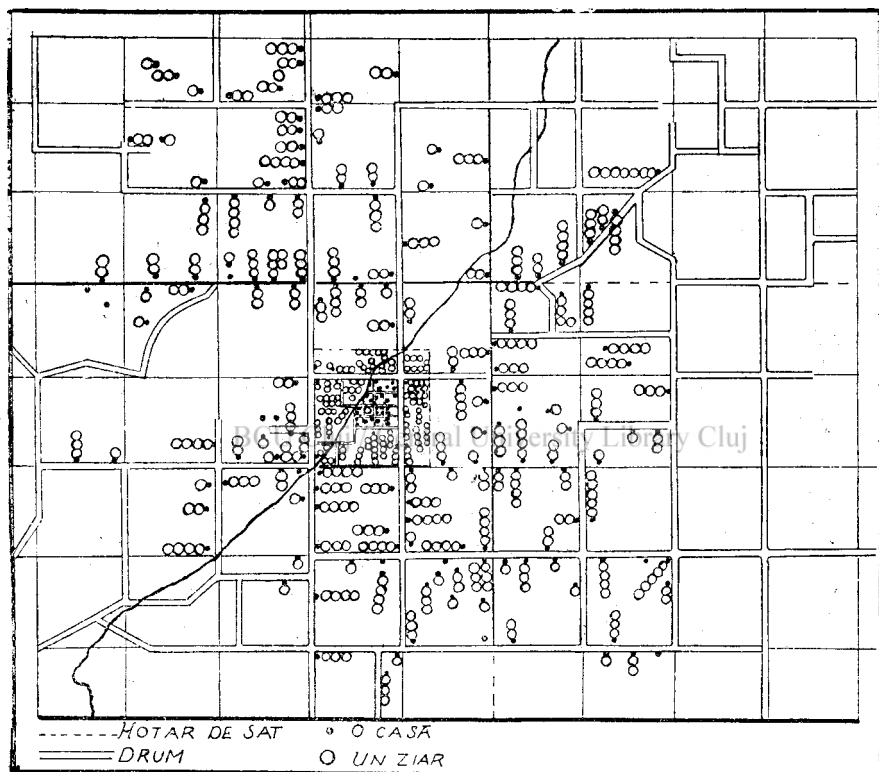
Pentru copiii până la 12—14 ani, a luat naștere o întregă tehnică, în această direcție. Scopul urmărit este dublu și aici: teoretic și practic. Pe de o parte, copilul trebuie să învețe să cunoască societatea, în mijlocul căreia va trăi; iar pe de altă parte, să se deprindă a lua atitudinile cetățenești cele mai potrivite. În rânduri de mai jos, dăm, după Galpin, câteva indicații asupra unuia din aspectele pe care le ia învățământul sociologic la țară. Metoda întrebuintată, în mod natural, este cea intuitivă, elevii participând la diferite cercetări făcute sub conducerea învățătorului sau preotului, în satul și districtul corespunzător.

Materialul didactic e însuși districtul școlar. De fapt districtul școlar dela țară e o unitate foarte potrivită pentru cercetări și anchete școlare de sociologie, fiind relativ mic și prezentând o coeziune socială mai simplă. El conține factorii esențiali ai vieții rurale: familia, ferma, recolta, animalele; cu unitățile de măsură semnificative: pogoane, baniță, tonă, animale de rasă, cal-putere, mostre pentru diferite produse, etc.

Sub conducerea învățătorului, elevii adună datele corespunzătoare dela ferma lor, sau a vecinilor care n'au copii, completând o fișă, dată dela școală, câte una fiecăruia din ei și pentru fiecare fermă. În această fișă ei consemnează datele care

ar putea indica starea populației rurale și intensitatea contactului social: mașini agricole, încălzire cu petrol, folosirea energiei electrice, canalizări, camere de bae, etc., apoi numărul automobilelor, ziarele și numărul abonaților, numărul copiilor trimiși la școli superioare în oraș și la universitate, etc.

Aceste fișe sunt discutate apoi în clasă și în legătură cu



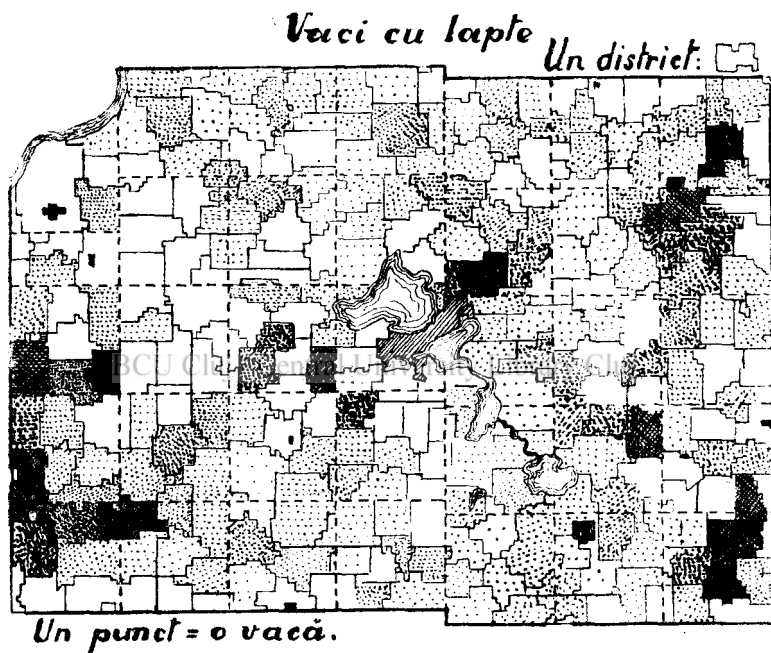
Ziarele primite într'un district școlar. După Galpin.

discuția lor, învățătorul explică elevilor rolul familiei în societate, le vorbește despre monogamie, despre pericolul creșterii divorțurilor, despre importanța contactului social pentru progresul vieții dela sate, despre crimă, alcoolism, sărăcie, ajutor social, etc., menținându-se întotdeauna în domeniul vieții concrete și al faptelor de fiecare zi.

În acest fel interesul legat de propriile lor lucruri bine cunoscute de elevi, animează lecțiile de sociologie ale copiilor și astfel puntea de trecere dela interesul față de ferma părintească

la fermele districtului se face ușor și elevii învață fără să observe și fără oboseală o mulțime de lucruri folositoare în vederea pregătirii lor sociale.

După ce s'au discutat și controlat datele tuturor fermelor, învățătorul împreună cu elevii le sumează într'o fișă care reprezintă situația statistică a districtului. Acest sumar furnizează material pentru un număr nelimitat de hărți și grafice.



Numărul vacilor dintr'un district școlar. După Galpin.

Fiecare elev întocmește un grafic reprezentând un factor al vieții rurale, o latură a activității sociale dela țară din întregul district: măsurătoarea recoltei, în tone sau butoaie, numărul vacilor cu lapte din district, numărul pomilor roditori, numărul unei clase de mașini sau lucruri utilizate în casă sau fermă, numărul ziarelor ce sosesc în district, etc. În cazul acesta sociologia servește ca punct de plecare pentru celelalte obiecte de învățământ. Pentru prelucrarea datelor adunate, elevii învață să se servească de cunoștințele lor de aritmetică; făcând hărți și grafice ei intră în domeniul geografiei și al desenului liniar și


artistic; studiind raporturile legale dintre fermieri și raportul lor cu statul își însușesc primele noțiuni de instrucțiune civică. Materiile acestea de învățământ au darul că nu plictisesc pe copii. Ele îi introduc, pornind dela lumea concretă din jurul lor, în lumea preocupărilor adulților, ceea ce interesează totdeauna pe cei mici.

Pentru a lărgi utilitatea muncii acesteia a copiilor, fiecare școală trimite un sumar al cercetărilor făcute forurilor superioare, spre a pregăti statistici generale și grafice, exprimând diferite laturi ale activității sociale rurale sau diferite elemente care să dovedească vre-o influență rea sau binefăcătoare pentru o regiune întregă. După regulile acestui plan de lucru, nici o fișă individuală nu părăsește districtul, numele nici unui fermier nu apare în vre-o statistică și astfel nu se poate aduce obiecția că aceste cercetări și anchete ar putea deveni o bază pentru noi taxe.

Graficele întocmite pe regiuni, reprezentând recensământul fiecărei categorii de factori rurali, se tipăresc și se trimit școlilor rurale, dând prilej la comparații, discuții și învățăminte noi.

Această pregătire socială a copiilor servește și părinților. Din anchetele lor asupra vecinătății, din convorbirile lor cu învățătorul și din învățăturile lui, copiii duc acasă, în fiecare zi cunoștințe și atitudini noi asupra valorilor sociale din lumea de dincolo de pragul casei și al școlii.

T. Bugnariu.



Publicații și Cercetări

Literatură și public

Se vorbește mult și la noi de lipsa de contact dintre public și literatură. Problema nu e numai a noastră, ci a tuturor țărilor tinere fără tradiții culturale. Ea se pune chiar pentru Germania, pentru un popor creator de valori spirituale, pentru un popor de cultură veche dar fără continuitatea necesară în manifestările lui. De curând, Fr. Sieburg, cunoscut poate și publicului nostru prin cartea lui atât de discutată: *Gott in Frankreich* (în traducere franceză: *Dieu est-il Français?* Grasset, 1930), publică un articol sugestiv asupra literaturii mondene germane în *Frankfurter Zeitung*. Plecând dela lipsa unui roman monden german, dela inexistența unei literaturi originale care să zugrăvească viața claselor de sus, în toată futilitatea dar și în toată splendoarea, rafinăria și naturalețea lor, Sieburg încearcă să desprindă cauzele acestei situații, creionând o analiză a structurii sociale germane. N'avem, spune el, o elită formată, o clasă de sus unitară, cu moravuri și imperative proprii; n'avem deocamdată decât bogați și săraci. Adică lipsește clasa de sus, care să nu fie numai invidiată pentru bogăția ei, ci și iubită și respectată, o elită deținătoare nu numai de bogății dar și de valori culturale. O clasă care să fie privită cu încredere de cei de jos, fiind mândria poporului întreg. Și cine știe că Marx, care venea din Germania și-a cules observațiile sale asupra crizelor economice și a inegalităților sociale ale sistemului capitalist, nu în Germania, a cărei industrie era în sămbure, ci în Anglia, țara care, în afară de socialismul armonist a lui Owen, n'a dat nici o altă doctrină egalitară și unde averea cea mare a claselor de sus aduce cu sine și o rafinare mai mare a acestei păтури sociale, își va da ușor seama, pe de o parte, de ce teoreticianul socialismului a văzut clasele

engleze dar n'a putut vedea ceiace le apropia, iar pe de altă parte, va înțelege și sensul spuselor autorului nostru. Până astăzi, nicăeri nu există diferențe mai mari economice între diferitele straturi sociale ca în Anglia, între lumea căsuțelor cenușii și întunecate din Whitechapel și bogății palatelor de pe lângă Hyde-Park. Și cu toate acestea situația e acceptată și privită ca justă, cei de jos nu se revoltă. E caracteristică că până și partidul socialist englez a trebuit să se plece în fața acestei situații, trimitând în camera lorzilor câțiva conducători socialiști pentru a putea lupta mai eficace în slujba revendicărilor muncitorești. Clasa de sus din Germania însă nu reprezintă și o bogăție de valori culturale indiscutabile și recunoscute de popor, iar rezultatul se vede până și în literatură.

Lucrurile stau și mai rău la noi. S'a acuzat adeseori scriitorii noștri ca lipsiți de talent și de înțelegere pentru nevoile mai rafinate și pentru intelectualitate. S'a uitat însă că n'am avut până la război o clasă mijlocie sau o clasă de sus care să le dea prilejuri și motive de observație și activitate. Iar așa zisa elită a fost străină sufletește, adică inexistentă pentru sufletul, limba și manifestările culturale românești. Singura clasă conturată, cu un suflet propriu și original, adică singura pătură românească reală a fost cea țărănească. De aceea literatura românească a vorbit și a descris numai țărănimea.

Problema unei literaturi mondene la noi când n'avem încă o literatură a burgheziei și a intelectualului român e astăzi o pură himeră. Totuși rândurile lui Sieburg sunt prea pline de nerv pentru a nu fi cunoscute și aiurea.

G. E. M.

„Sekt“

(Fragment dintr'un articol publicat în *Frankfurter Zeitung*, de Friedrich Sieburg).

„Dacă deschidem un roman mondean german avem imediat înainte tragedia literaturii germane. Se descrie o formă de viață, se evocă o normă care la noi nu există. Și fiecare rând înseamnă pentru scriitor prilejul unei muștrări de conștiință, căci e convins că situația descrisă nu se găsește în viața noastră. Dacă ar fi să tragem concluzii din literatura germană — ceace e poate nepermis — s'ar putea spune că n'avem o clasă de sus asupra căreia s'ar putea scrie romane. Cu atât mai puțin una consumatoare de articole de lux. De ce sunt oare în Germania reclamele de parfumuri, șampanie, automobile și hotelurile pentru sporturi de iarnă atât de dese? Fiindcă se

urmărește nu numai căutarea de cumpărători, ci și crearea unei clase de cumpărători. Mare parte din industria germană și nu cea mai slabă, dacă nu cea mai trebuincioasă suferă din cauza structurii sociale germane. Pentru a încetățeni luxul nu e numai nevoie de o clasă de oameni bogați, care există și în Germania, ci și de o „societate“, de o elită care să conducă și stăpânească sufletele; fiind sigură și stăpână pe ea însăși. O conversația asupra temei: „Ce poartă Domnul în acest an?“ nu aduce croitorului clientelă. Intr-o țară în care fiecare știe dela sine ce trebuie, nu va duce lipsă croitorul de lux. Oameni rafinați trebuie să existe, însă unde să-i găsești?“ . . .

„Germania are multe personalități și poate și mai mulți oameni ciudați. N'are însă o societate — un adevăr vechi. Incercarea de a scrie un roman social duce fatal la imitația străinătății sau la di-buieli între norme socotite drept fine. La dreapta stă parvenitul, la stângă escrocul, între ei e nimicul care se străduiește. A descrie moravurile unei clase care n'are moravuri și obiceiuri comune și deci nu există? Romancierul unei clase trebuie să aibă înainte un cadru precis, adică o sumă de instituții și moravuri comune, recunoscute și practicate de ea. Atmosfera de luptă de clasă care domnește astăzi în Germania nu trebuie să inducă în eroare scriitorul, să creadă că ar exista la noi clase sociale distincte, bine definite și o clasă de sus conștientă. Dimpotrivă. În Anglia, unde există cu adevărat o clasă de sus cu o funcțiune socială precisă, lupta de clasă n'a apărut până acum și poate nu se va ivi niciodată. În Germania nu există decât un singur element creator: masa. Și ar fi o eroare să fie socotită ca amorfă, inconsistentă, fiindcă e masă. Dimpotrivă, e singura pătură socială germană creatoare de forme noi de viață. Și aici începe tragedia scriitorului german. El n'are nici o influență, nimeni nu-l teme; toate hotărârile ce se iau în viața noastră publică și culturală sunt luate fără a se ține seama de glasul lui. Da, literatul s'a îndepărtat atât de mult de poporul său încât dispariția lui nici n'ar fi băgată în seamă de popor. Fericită țară Franța, unde scriitorul e totdeauna mare și indispensabil fiindcă încarnează ideea națiunii sale — și acolo unde distinge — și potențează vitalitatea ei. Nefericită Germania, care nu știe să întrebuițeze scriitorii ei, nedându-le altceva decât gustul pentru moarte și dorința de infinit. Scriitorul german nu numai că nu aparține nici unei clase sociale, dar el nu găsește nici un strat social care să formeze un cadru pentru ideile sale. Și deaceia singura lui soluție e refugiul în cosmos“.

„Nu e greu de a descoperi motivele acestei situații. Romanele noastre moderne nu reușesc fiindcă ne lipsește o societate. Că lipsește nu e poate o nenorocire, dar atâta vreme cât ea nu există trebuie să ne întrebăm: cine va învăța pe copiii noștri să arunce lancea și să onoreze zeei? Dacă ar exista, n'am cunoaște în Germania numai pe Exploatator și pe Senior.“ . . .

Trad. din germană de G. E. M.).

Romier în nordul țării. Cunoscutul publicist francez Lucien Romier, publică în *Revue des Deux Mondes* (Martie a. c.) însemnări dintr'o călătorie în Maramureș și Bucovina. Faptele observate cu pătrundere sunt integrate în generalizări care desvăluiesc pe teoreticianul atâtor manifestații ale vieții moderne.

Țăranii din Maramureș ascund sub mândrie mizeria în care trăesc. Intr'un sat de pădurari între Baia Mare și Sighet, un țăran îl întâmpină: „Murim fiindcă nu putem munci“. Alți țărani se plâng de camătă. „Îndată ce te îndepărtezi de pământurile fertile, satele trădează o mizerie extremă. Satele rutenești prezintă aspectul cel mai lamentabil“.

Bucovina e „un delicios decor occidental situat între viața primitivă a Carpaților și întinsul neorganic al lumii slave“. Austria a voit să desnaționalizeze Bucovina. Ea n'a reușit decât s'o *modernizeze*. Spiritul revoluționar rus nu poate prinde într'un mediu pătruns de ideile occidentale asupra demnității individului. „Din acest punct de vedere, Bucovina, țară învecinată Sovietelor, dar supusă Austriei timp de un secol și jumătate, pare mai puțin accesibilă comunismului slav decât Ungaria, stat dunărean unde subzistă până astăzi tradițiile orientale ale separației de clasă“.

O. Podea.

Un colegiu de fete, din America. Bryn Mawr — așezat lângă Filadelfia tradițiilor Quaker-ilor — se bucură de reputația celui mai bun institut pentru educația feminină de pe noul continent. Paul Hazard, nou profesor de literatură franceză la acest colegiu ne dă câteva impresii din viața studentelor de aici, stăruint asupra interesului ce-l poartă culturii franceze.

Pavilioane, ridicate din inițiativa particulară, mai ales a fostelor eleve, împrăștiate într'o mare de verdeată, formează colegiul. Studentele se bucură de libertate absolută. Își organizează singure disciplina: fiecare clasă își alege prezidenta care exercită puterea. Colegiul nu primește mai mult de 500 membre: patru sute studente propriu zise și o sută absolvente care se pregătesc pentru doctorat. Treizeci de procente sunt bursiere. Confortul în care trăesc face pe autor să se întrebe dacă, mai târziu, lovindu-se de greutățile vieții, studentele nu le vor resimți prea dureros. I s'a răspuns că noile generații sunt supe-

rioare celorlalte prin voință și curaj. Studentele care au de luptat pentru viață o fac cu bărbăție.

Autorul arată efectele binefăcătoare ale așa numitului „Junior Year“ asupra Americanilor. Un număr din ce în ce mai mare de studenți americani petrec al 3-lea an de studii la Paris, unde li se organizează cursuri speciale. Mișcarea aceasta, încă abia la începutul ei, este pusă sub direcția institutului de educație internațională.

(Paul Hazard, în *Revue des Deux Mondes*, 1 Martie, 1931).

O. Podea.

Impresiile unui român din Rusia sovietică

În al II-lea congres pentru știința solului ce s'a ținut vara aceasta în Rusia sovietică, a luat parte și un român, profesorul Marin Kirițescu-Arva, care a făcut un raport despre cele văzute. Acest raport a fost publicat de Academia de Inalte studii agronomice dela București, unde dl Kirițescu-Arva este profesor.

În această broșură de 72 pagini, pe lângă chestiunile de specialitate găsim și multe idei și câteva fotografii de un interes general.

Om de știință d-sa a redat, real, tot ce a văzut, aproape fără comentarii și considerații teoretice. Broșura sa umple o mare lipsă pentru că la noi, în majoritatea publicațiilor nu se vorbește decât de relele regimului sovietic. Dl M. Kirițescu-Arva vine să ne arate și ce se face bun acolo, exagerând ceva în acest sens.

Astăzi la noi, ca și în celelalte țări agricole, se pune imperios problema raționalizării producției agricole și a industrializării ei. Este, după d-sa, singura soluție a crizei în care se sbate agricultura noastră. Rusia a înțeles de mult acest lucru și ceea ce a realizat în această direcție e demn de luat în seamă. Citez câteva din institutele pe care le descrie d. M. K.-A., din descrierea cărora se vede că în Rusia sovietică se lucrează intensiv în direcția acelor cercetări științifice, care pot avea aplicări practice, în special pentru industria agricolă națională.

Așa este Institutul pentru studiul solului, cu 15 secții. Un altul este Institutul pentru industria plantelor, care este cel mai vast din Rusia și din lumea întreagă. Acesta are de scop studierea bogățiilor naturale existente și posibilitățile lor de valorificare. Posedă 20 de secții cu un personal de 1000 de cercetători și un buget de 350.000.000 lei, sumă care la noi pare fabuloasă. Pentru astfel de întrebări. O problemă importantă pe care o urmărește institutul, este ca să extindă suprafața utilizată a Rusiei și să delimiteze geografic regiunile în care trebuie cultivată fiecare plantă, după condițiile mediului fizic.

Foarte importantă e și Academia de agricultură, cu un buget

anual de 356.000.000 lei, cu 81 profesori, 322 asistenți și 4000 studenți, față de 1300 dinainte de război. Ar fi interesantă o comparație proporțională, cu cifrele dela noi. Academia în întregime, cu clădirile pentru institute și pentru studenți, este un adevărat oraș, lângă Moscova.

A doua mare problemă, a colectivizării gospodăriilor individuale, e în curs de realizare.

Paralel cu această a doua problemă, s'a început organizarea industriei, pentru a pregăti în granițele țării toate mașinile necesare și în special mașinile agricole.

Sunt fabrici cu 10 și 15 mii lucrători, care plănuiesc să producă anual mii de tractoare, fabrici în jurul cărora s'au clădit adevărate orașe pentru lucrători, care par a munci cu râvnă; peste tot ai impresia din ce citești, a unei uriașe încordări.

În adevăr impresionantă e descrierea marii lucrări de baraj a Dniprului, pentru întrebuițarea căderii apei, în scopul de a produce energie electrică. Aceasta va fi de 90.000 c. p., iar apa strânsă va folosi la irigarea unui imens teren, ce va fi cultivat cu bumbac. Lucrarea va costa 13 miliarde lei. Ea a deșteptat interesul întregii populații. Astfel mulți orașeni intelectuali s'au oferit să lucreze benevol, rând pe rând, un anumit timp. Guvernul sovietic nu se preocupă de amortizarea enormului capital. Lucrarea se execută conform planului pe 5 ani, ca un mijloc de afirmare a forței de creație a noului regim, pe care o folosește în scopul propagandei. Pe aici trec în fiecare an peste 1.000.000 de țărani și lucrători, cărora li se demonstrează la fața locului, cum se lucrează sub noul regim sovietic pentru organizarea industriei și agriculturii cu ajutorul tehnicii moderne.

Produsele acestor fabrici se întrebuițează în gospodăriile colective și în fermele de stat, care sunt adevărate fabrici de grâu. Acestea au de scop să producă prin mașini grâu de cea mai bună calitate și cu prețul cel mai mic.

Populația muncitoare trăiește în condiții de viață, inferioare mult, celor din alte țări. Pentru a se susține însă munca intensă se face o vie propagandă. Autorul se oprește prea puțin aici.

Foarte caracteristică și ingenioasă dar și naivă este propaganda ce se face prin purtarea statuii lui Lenin, pe o platformă de cale ferată, prin toată Rusia.

Toate discursurile rezumate în broșură, caută să scoată în evidență, marea energie pe care a stimulat-o noul regim.

Cu privire la studențime, e interesant faptul, că studentul lucrează mai mult practic. O fotografie ne reprezintă un student gol până la brâu conducând un tractor. Alta, cantonamentul de vară al studenților la o fermă făcând lecții practice pe mașini...

N. Massim

Periodicele primite în satul Tălmăcel

— Contribuții la fixarea structurii opiniei publice dela noi —

Datele cari le vom da mai jos se referă la satul *Tălmăcel*, jud. Sibiu. Locuitorii satului, în număr de 1500, sunt toți români ortodoksi, formând 430—450 familii. El e situat la o distanță de 22 km. de orașul Sibiu într-o regiune muntoasă, la o distanță de 2 și $\frac{1}{2}$ km. de gară și de 2 km. de șoseaua națională. Pentru toate aceste puncte n'avem din comună alt mijloc de deplasare decât căruța.

Satul în general se găsește într-o situație destul de bună, comuna dispunând de o avere remarcabilă compusă din păduri și putând astfel procura locuitorilor ei diferite instalațiuni: lumină electrică, moară sistematică, drumuri vecinale, etc. Bogăția și drumurile bune au întărit în mare parte comunicația întregului sat cu lumea din afară, lucru care a adus cu sine și o oarecare schimbare în ideile de altădată.

Dăm numărul de jurnale și reviste ce sosesc regulat în comună:

Numele ziarului sau revistei	Cu abonament	Fără abonament	Costul abonamentului	Observații
Foaia Noastră	6	—	180 Lei	—
Foaia Poporului	16	—	160 "	—
Telegraful român	2	—	160 "	—
Cuvântul Liber	—	30	150 "	Trimise de partidul respectiv, în schimbul unor cotizații benevole ale membrilor partidului
Lumina Satelor	4	—	180 "	
Lumina Satelor	—	25	180 "	Trimise spre vânzare Oficiului Parohial. În majoritatea cazurilor se vând în întregime
Neamul românesc	—	3	600 "	
Curentul	1	—	700 "	Trimise de o rudă din București în legături cu ziarul învățătorul
Revista teologică	1	—	260 "	preotul
Vatra Scolară	1	—	(?)	școala
Tara Noastră	1	—	500 "	preotul
Școala și Viața	4	—	150 "	învățătorii satului
Dimineața	1	—	750 "	primăria
Revista administrativă	1	—	400 "	"
Administrația română	1	—	300 "	"
România administrativă	1	—	300 "	"
Buletinul educației fizice	1	—	200 "	"
Revista aviației	1	—	1000 "	"
Monitorul Oficial	1	—	1000 "	"
Monitorul județului	1	—	600 "	"
Buletinul economic	—	1	100 "	Trimis gratuit tuturor autorităților
Cuvântul poporului	—	—	—	
Total	44	59	—	Se trimite la intervale neregulate un oarecare număr de exemplare spre propagandă

Totalul general al jurnalelor și revistelor primite regulat se ridică deci la numărul de 163 bucăți jurnale, în genere săptămânale. Dar numărul acesta este sporit prin ziarele pe care și le cumpără îndeosebi cei tineri dela oraș. Satul fiind așezat într-o regiune muntoasă și în consecință prima sursă de venit fiind lemnul, fie de foc fie de construcție pe care-l vând sătenii la oraș, contactul cu acesta este mare și posibilitatea de a cumpăra ziare la fel. Cu toate acestea baza întregului complex de idei din sat o vom găsi în acele ziare primite acasă, cu o vechime mai îndelungată și care formau într'un timp singura hrană spirituală a sătenilor. Aceste idei au găsit în sat un mediu favorabil precum și timpul necesar spre a se întipări atât de puternic în suflete, încât ele stăpânesc și astăzi satul. Lucrul acesta este atât de adevărat, încât sătenii nu cumpără nici azi dec: acele ziare cari sunt în concordanță cu ideile lor vechi, întărindu-și astfel felul de a vedea tradițional. Ei privesc cu multă neîncredere, și sunt gata să elimine orice idee opusă. Propaganda electorală și lupta dintre partide din ultimul timp au avut totuș o mare influență și au contribuit în acelaș timp la dezvoltarea unui oarecare spirit critic.

Trecând unii la unele și alții la alte partide, de multe ori din interes sau din dușmănie personale, luând în orice caz contact cu alte idei și văzând aceeaș problemă din unghiuri diferite în ziarele de partid, țărani au ajuns la discuții tot mai mari. Din această luptă de idei ia naștere deseori străduința sinceră la unii săteni de a-și forma un fel propriu de a vedea lucrurile

Remarcăm și faptul că la toate cârciumele din sat găsim diferite ziare, deseori opuse ca concepții politice și că aici ele sunt cetite tare și astfel asistăm la înfiriparea unor discuții și schimburi de idei, uneori destul de vii.

Dar nu numai politica interesează ci și știrile din străinătate, și îndeosebi din acele țări pe cari sătenii le cunosc mai bine din timpul războiului. Ei se interesează de ex. de Rusia revoluționară și de America pe care o consideră drept țara tuturor posibilităților. Țăranii sunt atenți și la criticele aduse autorității bisericești. Sfaturile pentru agricultură, viticultură și în general din orice domeniu de activitate al lor sunt cetite cu multă băgare de seamă de țărani și în majoritatea cazurilor ei încearcă și aplicarea lor. Nici poveștile, glumele și ghicitorile de care fac mare haz nu sunt omise, ci formează una din plăcutele distracții din timpul liber.

Veturia Bunescu

Cultura Mulțimii

Activitatea Extensiunii Universitare în cursul lunii Ianuarie 1931

Rubrica aceasta este îngrijită de
dl Dr. L. BOLOGA

Conferințele și orașele în care s'a vorbit.

În cursul lunii Februarie membrii Extensiunii Universitare
Cluj, au ținut conferințe în următoarele orașe:

Alba-Iulia

Locul femeilor în societate, ieri și azi Prof. V. Barbat

Origina ideilor de unitate națională „ Gh. Bogdan-Duică

Arad

O știință nouă: Psihotehnica . . . „ F. Ștefănescu-Goangă

O oră de astronomie . . . „ Gh. Bratu

Tălmăcirea viselor . . . „ I. Minea

Caransebes

O știință nouă: Psihotehnica . . . Prof. F. Ștefănescu-Goangă

Vechimea Românilor pe baza Topo-

nimiei și Onomasticeii . . . „ N. Drăgan

O călătorie prin Africa de Nord . . . „ P. Sergescu

Tălmăcirea viselor . . . „ I. Minea

Cluj

Anglia: Țara și oamenii . . . Prof. P. Grimm

O știință nouă: Psihotehnica . . . „ F. Ștefănescu-Goangă

Conceptiile moderne despre începutul

și sfârșitul lumilor . . . „ A. Maior

Educația integrală și stările dela noi „ M. A. Botez

Deva

Din minunile cerului . . . Prof. Gh. Bratu

O călătorie în Franța centrală . . . „ P. Sergescu

Hunedoara

- Din minunile cerului Prof. Gh. Bratu
 Feminismul în antichitate „ St. Bezdechi

Medias

- Evoluția anteardeleană a Sașilor . Prof. G. Kisch

Oradea-Mare

- 2 Mai 1864 Prof. A. Lapedatu

Orăștie

- Femeia în teatrul grec Prof. St. Bezdechi
 Mai putem avea vulcani activi în
 țara noastră? Prof. V. Stanciu

Reghin

- Sănătate și civilizație Prof. M. A. Botez

Sibiu

- Desvoltarea pedagogiei românești
 în România întregită dela 1919 și până
 astăzi Prof. O. Ghibu
 Arta engleză Prof. C. Petran
 Continentele și problema mobilită-
 ții lor Prof. I. Popescu-Voitesti
 Timpurile moderne și problemele lor Prof. V. Bărbat
 Solidaritatea națională și solida-
 ritatea internațională Prof. V. Ghidionescu

Sfântu-Gheorghe

- Romancierii moderni Prof. Gh. Kristof

Sighișoara

- D. Bolintineanu Prof. Gh. Bogdan-Duică

Târgu-Mureș

- Inceputul și sfârșitul lumilor . . Prof. A. Maior
 Știință și ocultism Prof. M. A. Botez

Timișoara

- Feminismul în lumina psihologiei Prof. F. Ștefănescu-Goangă
 Vechimea Românilor pe baza To-
 ponimiei și Onomasticeii . . . Prof. N. Drăgan
 O călătorie în Africa de Nord . . Prof. P. Sergescu
 Tălmăcirea viselor Prof. I. Minea

Turda

- Românii și patria lor Prof. C. Diculescu

REZUMATUL CONFERINTELOR DELA CLUJ**Anglia: țara și poporul**

Conferință ținută de Dl Prof. P. Grimm, în ziua de 6. Febr.

Anglia, ca focar de întreținere a cărărilor ce duc în toate mărire, s'ar putea zice că este în centrul pământului. Așezată la nord-vestul Europei și izolată de continent, ea are drum liber spre toate orizonturile. Prin poziția ei geografică, pe o latitudine foarte ridicată, Anglia ar trebui să fie o țară înghețată și nerodnică, cum e Islanda. Și totuș nu e, pentrucă Golfstreamul, cu apele lui calde, ce vin tocmai din golful mexican îi aduce destulă căldură pentruca să o facă dintr'o țară a ghieturilor, o grădină verde, cum puține țări sunt. Pășuni grase îngrășe vite sănătoase pe o mare întindere din Anglia. Irlanda îndeosebi e „țara verde“, țara pășunilor. Dar cu toată bogăția de verdeață există în Anglia o parte care se numește „țara neagră“. E regiunea marilor crașe, Londra, pe deoparte, iar pe de alta Liverpool, Manchester, etc., o serie de șase orașe care se țin lanț. Aici verdeața în masa compactă de fabrici și uzine, e cu totul disparentă. Acesta este adevăratul furnicar al Angliei.

Dar pe cât e de deosebită țara de restul țărilor de pe continent, pe atât de ciudat e poporul. De îndată ce ai trecut Marea Măneci simți că ești în altă lume, că ai de-a face cu oameni deosebiți de cei de pe continent. Întâi Englezul este totdeauna ocupat totdeauna se grăbește. El și când merge la plimbare este ocupat atâta vreme cât n'a ajuns în parc unde să se plimbe. Aceste parcuri apoi nu trebuie să ni le închipuim ca pe ale noastre, niște grădini cu plantații inangibile. Dimpotrivă sunt adevărate păduri, adevărate colțuri de natură, în mijlocul marilor orașe, cu copaci și iarbă bogată pe care poți călca liniștit și te poți tăvăli cum îți place. În aceste parcuri se discută, se țin discursuri, se face propagandă, diferiți sectari își caută adepți și așa mai departe.

Aceasta în parcuri. Incolo însă Englezul este totdeauna ocupat. Se vede aceasta și din felul cum își împarte ziua pentru mâncare. Pentru el dimineața și seara constituiesc timpul când se mănâncă mult. Prânzul pentru el e egal cu dejunul nostru, pentrucă Englezul n'are timp de pierdut chiar în mijlocul zilei. Până și în cărciumă bea repede și de-a 'n picioarele. Dealtfel cărciumele sunt deschise numai la anumite ore din zi, ca să nu se învețe oamenii prea bețivi, pentrucă Englezul când bea, bea solid.

Și orașele și construcțiile în Anglia au nota lor specifică. Englezul nu caută atât să clădească lucruri noi din temelie, cât mai mult să completeze pe cele existente pentru cât mai mult confort. De altfel această notă, confortul și renoația fără revoluții radicale, e trăsătura specifică a spiritului englez. Se observă acest lucru în toate instituțiile Angliei. Acolo găsim, pe lângă lucrurile noi, o mulțime de rămășițe din trecut, care în altă parte de mult a fi fost înlăturate, dar Englezul nici nu se gândește să se debaraseze de ele.

pentru că nu-l supără. Și universitățile sunt deosebite de instituțiile cu același nume din alte părți. Sunt un fel de colegii superioare unde se face mult clasicism și multă matematică, dar nu pregătesc o profesiune specială, bunăoară de avocat, cum ar fi la noi. Pentru aceasta trebuie să te pregătești special. Sunt crașe în Anglia despre care ai putea spune că tot orașul nu-i decât colegii și universitate, cum e Cambridge.

Din această țară ciudată, cu oameni și mai ciudați, au plecat navigatorii care au înființat marele imperiu britanic. (M. B.).

O știință nouă: Psihotehnica

Conferință ținută de Dl Prof. F. Ștefănescu-Goangă, în ziua de 13 Febr.

Orice producție, luată în sensul larg al cuvântului, este determinată de 2 factori:

1. *Factorul material* sub forma de: 1) materie primă; 2) generatori de energie; 3) unelte, mașini, utilaj tehnic.

2. *Factorul uman* sub forma de forță fizică și putere spirituală.

Până la sfârșitul secolului trecut, în procesul de producție s'a ținut seamă aproape numai de factorul material. Omul era socotit ca o anexă a mașinii. Secolul nostru a inversat această stare și a recunoscut rolul hotărâtor pe care-l joacă factorul uman în producție. Mașina a devenit anexa omului în muncă.

Plecând de aci s'a început să se dea o tot mai mare atenție utilizării raționale a factorului uman. Omul ca factor de producție, dependent de trebuințele și aptitudinile sale, este ținta preocupărilor referitoare la organizarea științifică a muncii.

Din aceste preocupări a luat naștere și noua știință a Psihotehniciei. Ea este chemată să studieze factorul uman în procesul de producție, cu scopul unei cât mai mari producții în condiții optime pentru lucrător.

Problemele fundamentale ale Psihotehniciei în lăuntrul acestei directive generale sunt:

1. Să dea întreprinderilor mijloacele de selecționare a celor mai buni lucrători, adică să organizeze pe baze științifice *Selecțiunea profesională*.

2. Să stabilească aptitudinile și înclinările fiecărui tânăr și să-l îndrumeze spre cariera cea mai corespunzătoare acestor aptitudini, deci să organizeze în mod științific *orientarea profesională*.

3. Să afle, pentru fiecare profesiune în parte, metodele cele mai bune de lucru, pentru ca cu minimum de forțe să se ajungă la maximum de producție, deci să organizeze în mod științific *procesul muncii*.

4. Să afle metodele cele mai bune prin care se poate învăța profesiunea. Deci să pună pe baze științifice *ucenicia*.

5. Să stabilească mijloacele de lucru cele mai bune și aranjamentul cel mai potrivit al unei întreprinderi, adică să organizeze în mod științific *întreprinderea*.

Importanța Psihotehniciei pentru viața economică și socială a timpurilor noastre este stabilită. În America, Germania, Anglia, Franța și alte țări, marile întreprinderi nu angajează lucrători fără un prealabil examen psihotehnic, elevii diferitelor categorii de școli sunt orientați după norme psihotehnice, iar fabricile și birourile se organizează în conformitate cu rezultatele la care a ajuns psihotehnica în ramura ei de organizare științifică a întreprinderii. (I. B.)

Conceptiile moderne despre începutul și sfârșitul lumilor

Conferință ținută de Dl Prof. A. Maior, în ziua de 20 Febr.

În ultimul timp s'au încercat schimbări fundamentale în domeniul Fizicii. Aceste schimbări s'au făcut simțite și în Astronomie și mai ales în Fizica stelelor, Astrofizica.

Astrofizica veche explica nașterea sistemului solar cu ipoteza Kant-Laplace. Astăzi această ipoteză, a unei nebuloase originare, e complet părăsită, din mai multe motive. Teoria lui Jeans și Eddington arată că chiar admitând o îmbucătățire a soarelui, am obține cel mult o stea dublă sau triplă, nu seria întreagă de plante în ordinea lor ierarhică. În schimb ipoteza lui Kant-Laplace se aplică la nașterea și evoluția nebuloaselor spirale uriașe, a universurilor insule. Multe alte detalii ale sistemului solar nu se pot concilia cu ipoteza Kant-Laplace.

Inchipuindu-ne pe la începutul lumii, un haos cam de același fel cu cel bănuț de Greci, presupunem și noi că acel haos de materie rarificată și în desordine, s'a pus în mișcare, sub influența unui „logos“, dela început. În masa informă, în mișcare, încep să se producă sâmburi mai denși, se formează treptat stelele, care se individualizează ieșind spre marginile uriașului „haos“.

Nașterea sistemului solar nu s'ar putea explica azi decât cu ipoteza lui Jeans. Aceasta presupune soarele liber să se miște nesupărat în univers pânăce hazardul îi aduce în apropiere alt corp ceresc care-l turbură. La o anumită distanță soarele dă naștere unor fluxuri gigantice ce iau la cea mai mică distanță forma de fus. Dupăce corpul turburător se depărtează, fusul nu recade pe soare, ci se îmbucătățește în mai multe planete. Teoria prevede că planetele cele mai mari sunt la mijloc (de fapt așa e cazul lui Saturn și Jupiter) și că dincolo de Neptun nu mai poate exista decât cel mult vreo planetă, care poate fi descoperită, „Pluto“. Nașterea unui astfel de sistem solar-planetar e presupusă datorită hazardului. Calculul probabilităților arată că probabilitatea formării unei astfel de clădiri cerești e numai odată la 500.000 bilioane de ani. Deci probabil în prezent nu mai există decât câteva cazuri asemănătoare în întreg universul, ba poate nici unul și atunci, suntem unici în lume, în felul nostru.

Ar urma să vedem ce „moarte“ ne așteaptă. Dar fiindcă e aproape sigur că nu vom muri până la anul, conferențiarul amână această chestiune pentru la anul.

(I. C.).

Educația integrală și stările de la noi

Conferință ținută de dl prof. Dr. M. A. Botez, în ziua de 27 Febr.

Educația integrală este educația fizică, psihică și morală în măsura capacității individuale native și conform cerințelor epocii și menirii individului, în epoca în care trăește.

Evident, că educația trebuie să aibă la început aspect fizic. Această educație se identifică aproape cu Luna îngrijire, buna creștere.

Mai târziu, educația în chip natural — prin creșterea copilului — ia și un aspect psihic.

În modul acesta se stabilește nu numai posibilitatea unei vieți psihice; dar și a unei vieți morale.

Toate aceste aspecte de creștere, de dezvoltare, de educație se desfășoară în mediul de familie și mai ales în apropierea mamei, al cărei rol este enorm în educația integrală a copilului.

În chip natural urmează jocul, ca o manifestare fizică și psihică a calităților native ale copilului. Prin joc copilul își asigură maximum de posibilități de dezvoltare integrală.

A educa un copil înseamnă a-i conduce dezvoltarea conform dispozițiilor lui native.

Vine însă vârsta de școală și jocul — cu dezvoltarea liberă a copilului. Ea suferă în măsură considerabilă. Școala nu asigură în general continuitatea posibilităților de dezvoltare a copilului.

În unele părți ale lumii școala a suferit și suferă schimbări în sensul de a asigura copilului posibilități cât mai mari de dezvoltare integrală. La noi, din nenorocire, școala e departe de o atare direcție și activitate. La noi școala are mai mult menirea de a asigura o instrucție și de a elibera certificate. Și aceasta e adevărat pentru școlile de toate gradele.

Din punct de vedere de educație, la noi răul e și mai mare pentru că nici familia nu poate oferi copilului condițiunile pe care le oferă în alte părți. Din această cauză, mortalitatea îngrozitoare infantilă și dezvoltarea copilului mai mult la voia întâmplării.

Evident, la mijloc nu-i numai neștiința; e o situație cu mult mai gravă și mai complexă.

Familia actuală dela noi nu poate oferi copilului condițiunile proprii unei bune dezvoltări, pentru că ea nu prezintă cel puțin liniștea relativă a vieții patriarhale de odinioară.

Viața de familie dela noi a devenit dela mijlocul secolului trecut foarte nesigură, foarte zbuciumată și copilul nu poate prospera în atari condițiuni.

Mai mult, din punct de vedere de atitudine în viață, din punct de vedere moral, i se dau copilului indicații în sensul ajungerii cât mai ușor și mai repede la o viață comodă; ceea ce constituie o negație a educației integrale.

Viața de familie se prezintă în atari condițiuni pentru că la noi viața socială e desorganizată. Ne lipsește chiar și stratificarea socială necesară unei posibilități de dezvoltare liniștite.

N'avem clasă țărănească bine constituită, după cum n'avem o muncitorime orășenească bine constituită. N'avem clase mijlocii cu caracter național, după cum n'avem clase de sus. *Totul e în formație și în dificilă formație.* Și evident, că nici educația nu poate fi ceeace ar putea să fie.

În consecință, toți cei care simțim și cugetăm în sensul unei educații integrale și dorim să contribuim la organizarea vieții noastre în general, să începem prin a constitui centre, nuclee de activitate în sensul vieții noastre publice viitoare. În modul acesta am ajunge să pregătim ceeace prin jocul forțelor sociale se constituie la noi atât de încet și de greu. Această activitate ar fi o misiune în epoca noastră!

(Autoreferat)

Note

Din lumea femeilor. Din ziarul „Patria“, dela 10 Martie, 1931, extragem următoarele:

„Ieri după masă un mare număr de femei române s'au întrunit în sala festivă a Camerei de comerț din Cluj. A fost o întrunire despre care nu putem spune decât cuvinte bune și care a dovedit incontestabilul adevăr, că femeia română își va cunoaște și înțelege datoriile față de țară și neam“.

„Intrunirea a deschis-o dna *Elena Bratu*, vorbind despre greutățile prin care trece neamul și arătând că femeia română vrea să contribuie cu munca ei la consolidarea țării. Azi avem două categorii de cetățeni: oameni fără caracter și oameni cu caracter slab. Femeia română vine cu sufletul ei curat să concentreze forțele și să scape țara de năcazuri“.

Au mai vorbit câteva doamne, în acelaș sens și precizând unele revendicări, printre care pomenim votul plural pentru oamenii culti, drepturi egale cu bărbații pentru femei, etc. . . .

* * *

Pe vremea când Indienii (pieile roșii) din America erau mari și tari în țara lor — unele femei aveau dreptul de a lua parte la consiliu și de a reclama sfârșitul războaielor. Dacă femeile erau acelea care hotărâau sfârșitul unui războiu, prestigiul triburilor nu era compromis. Era un capriciu acest feminism, sau poate domnii de atunci credeau, de fapt, că femeile aveau și ele ceva de spus, atunci când situația devenea gravă?

În orice caz, exemplul nu este fără importanță.

* * *

În ziua de 5 Nov. 1872 în Rocester New-York, Susana B. Anthony s'a gândit pentru prima dată că femeile au și ele dreptul să voteze. Legea spunea doar că „toate persoanele născute sau naturalizate în Statele Unite și supuse acestei jurisdicții, sunt cetățeni ai Statelor Unite și ai statului în care locuiesc“.

Susana B. Anthony, împreună cu patrusprezece tovarăşe s'au considerat în această categorie și s'au prezentat la vot. Ca urmare, cele cincisprezece cetățene au fost arestate și date în judecată. Dsoara Anthony a fost condamnată cu o sută de dolari. Ea însă nu putu plăti nimic, toată averea ei era 10.000 dolari datorii, ca editoare a revistei „The Revolution“, prin care îndemna pe femei să se revolte împotriva legilor nejuste, neconstituționale ale bărbaților, să se revolte împotriva tiraniei!

* * *

Se pune deseori chestiunea indiferenței alegătorilor față de vot. Există chiar sancțiuni împotriva celor care nu votează.

De unde această indiferență, la femei chiar, care au luptat totuș atât, în America, pentru acest drept se întreabă *The Woman Citizen*.

Revista în chestiune crede că acest fenomen poate fi explicat în mare parte prin faptul că nu există o luptă ideală reală între candidați. Căci problema nu este numai decât să votezi sau să nu votezi — aceasta înseamnă a pune căruța înaintea calului. Trebuie întâi interesul pentru afacerile politice și în acest scop, votul să fie doar un mijloc. E datoria ziarelor deci și a candidaților să creeze mai întâi probleme care să stimuleze interesul politic al cetățenilor. Votul va veni dela sine!

* * *

Se zice că familia este institutia, care ține în vicioare civilizația. Se îngrijeste însă cineva ca familia să aibă totdeauna o locuință corespunzătoare menirii ei? Câți oameni nu trăesc în odăi mici, bărbați, femei și copii clae peste grămadă, fără aer, fără lumină, fără apă și fără orice posibilitate de curățenie? Copiii n'au loc să se desvolte cum trebuie, se îmbolnăvesc, iar dacă scapă de moarte, câți din ei nu ajung criminali tot din cauza relelor de acasă! Iată cum este îngrijită familia care „este baza societății“...

* * *

Casele mici și eftine încep să fie înlocuite cu camerile de apartament. Căsniciile s'au restrâns în câte o cameră, ca să poată face față cheltuelilor. Trăind în astfel de condițiuni, este oare de mirare că nu mai e loc și pentru copii și că multumirea, care odinioară se căuta în mijlocul familiei este căutată astăzi în afară de case?

Divorțurile nu pleacă tot de aci?

Este vorba de lagărele de prizonieri din Rusia, prizonieri care sunt întrebuințați la tăierea pădurilor:

„Un tânăr student, care a evadat de curând, spune în declarația sa că în lagărul său, în care cam 20 la sută erau femei, gardienii sovietici violau de obicei pe aceste nenorocite. Femeile, continuă el, care în urma acestor acte, se aflau pe punctul de a deveni mame, erau în genere făcute scăpate prin pădure, unde erau împușcate, gardienii nevoind să-și facă de lucru având și copii mici prin lagăr“.

Se știe că problema muncii prizonierilor în pădurile rusești a provocat protestul opiniei publice din Anglia și America, dat fiind că acolo există legi în virtutea cărora nu pot intra în aceste țări mărfuri pentru a căror producere a fost folosit lucrul sclavilor, întemnițaților, etc. . . . Acum a pornit în Anglia o mișcare și pe tema pomenită mai sus, a tratamentului neuman al femeilor din lagăre.

E. Podea.

Artă pentru toți. Principiul de viață al drepturilor pentru toți nu poate fi separat de acela al culturii pentru toți. Așa a și făcut omenirea în epocile ei sintetice, dela primii ei pași spre cultură. Viața umană, în momentele ei de înflorire, a fost întotdeauna o viață de activitate, de moralitate și de frumusețe întinsă deasupra a cât mai multe persoane și legându-le împreună pe toate în cadrul sufletului epocii respective. Numai cârpacii intelectuali pot concepe că o epocă, cum e a noastră de ex. își poate găsi echilibrul punând una peste alta, munca, mașinismului pentru cei mulți, spiritul greco-roman pentru cei puțini și așa mai încolo . . . , uitând că tot trecutul trebuie să fie numai un moment din ceva mai cuprinzător, prezentul, care trebuie să-și clădească sinteza lui culturală, adică, astăzi, alătura de fabricale lui, codul lui moral și arta lui.

Tările care clădesc pentru viitor merg dealtfel pe acest drum. Din frământările lor se desprinde tot mai hotărât o nouă ordine socială și o grijă tot mai largă pentru frumos. America este poate în capul acestei mișcări. Frația creștină ia acolo tot mai mult formele dictate de spiritul modern. Alătura de caritate se desvoltă tendința de a-l ajuta pe semenul tău în sfortarea lui de a putea să se ajute singur și să iasă biruitor în lumea reali-

tăților pământești de azi. Mișcarea aceasta nu este nicăieri mai reliefată ca în așa numitele Colonii — *Settlements* —, în genul celui condus de Miss Addams, de care ne ocupăm în altă parte a acestui număr din revista noastră.

Arta la rândul ei a început să se simtă pierdută în izolarea aristocratică în care trăia până acum. Ea se simte neputincioasă în subiectivismul rafinat la care se dedă astăzi, iar aceasta tocmai în momentul în care furia cu care se întinde mașinismul amenință omenirea cu un unilateralism periculos. Ea se îndreaptă deci spre cercuri mai largi, căutând în sufletul și sprijinul celor mulți viața mai largă și mai reală de care are nevoie. În direcția aceasta avem toată activitatea, desfășurată pentru răspândirea gustului pentru artă în popor, începând cu copiii chiar și întinzându-se la toate categoriile de adulți. Formele pe care le ia această activitate sunt nenumărate. Ele încep cu încercarea de a duce omul, iubitor natural al dansului obișnuit, la aprecierea frumuseții artistice din ritmul dansului-artă, cum este cazul cu mișcarea patronată de marea Isadora Duncan, despre al cărui frate vorbește în numărul acesta profesorul Guyader. Aceeași mișcare o găsim la lucru și în sfortșarea uriașă a țărilor Anglo-saxone și în special a Americii de a prezenta viața obișnuită din zilele noastre în forme alegorice și a ajuta astfel masele să se ridice din mijlocul monotoniei realității spre sferile, mai ferite de furia interesului imediat, ale frumosului. Tendința aceasta este reprezentată prin ceea ce se numește acolo *Pageants*, mișcare patronată de Universități și de toate școlile americane. Aceeași tendință, în sfârșit, o găsim în sfortșarea Americanilor de a face, cum zic ei, din fiecare șură o scenă de teatru, adică un loc în care copiii și adulții să aibă posibilitatea de a vedea dramatizată acțiunea ca atare, posibilitatea, cu alte cuvinte, de a judeca și simți toată viața lor zilnică prin prisma conflictelor care pun înaintea lor marea problemă a existenței și a rostului sfortșării umane, indiferent de câștigul sau paguba generală. Drama ocupă un loc central și ea în viața școlară americană. Ea este inițierea omului la frumusețea acțiunii, a sfortșării și a ruinii unei vieți chiar, indiferent de rezultatul imediat. Ea este altfel zis, inițierea în secretul care ridică pe om deasupra animalului. Copiii americani sunt deprinși să joace piese de teatru și să scrie astfel de piese și de acum aproape 20 de ani ei aveau

în New-York un teatru al lor, cu scaune și loji mici și cu artiști-copii.

Știrea dată de *Scoala și viața* că se va înființa și la București un teatru pentru copii nu poate fi decât îmbucurătoare, judecată în cadrul celor de mai sus. Ar trebui să nu se uite însă că rostul unui teatru pentru copii este să pornească dela bază chiar, iar baza aici o formează dorul de acțiune al copilului. Drama trebuie ridicată deasupra acestui dor chiar și de aceea în America adulții nu joacă decât un rol sau două, de zâne sau așa ceva, restul fiind lăsat copiilor.

Avem prea multe școli?! Știm prea multă carte! Avem prea multe școli! Așa vorbesc reprezentanții acelor care au condus învățământul nostru până acum, speriați de marele număr de candidați la slujbele publice, suprapopulate astăzi și ele. Așa vorbesc și unii din intelectualii care văd răul legat de existența unui proletariat al diplomelor, dar care nu și-au dat niciodată osteneala să se gândească ce trebuie să fie o școală, în zilele de astăzi. Căci acesta este răul! Nu știm prea multă carte, ci știm ceea ce nu ne poate folosi! Nu avem prea multe școli, ci avem școli care nu duc la nimic! Dela războiu încoace ne bălăcim în discuții și reforme, care n'au nimic de aface cu realitatea. Voind să apărăm așa zisa cultură, o cultură disprețuitoare față de viață și nevoile ei, am clădit o școală din ai cărei absolvenți prima criză bugetară face niște declasați. Absolvenți neîncredințați în realitatea de acum și disprețuitori față de creațiile care ar reclama și sfortarea mânilor lor! Nevoile de azi să ne leuiască cel puțin de atât: de slăbiciunea cea mai gravă și care, constă în toleranța vinovată față de ministrii nepricepuți ai școlilor!

N'avem prea multe școli. Bulgarii chiar, Bulgarii cei înfrânți și mai săraci de cât noi, au mai multe de câte avem în țara românească! Și toate țările au școli mai multe — școli, nu ziduri, bine înțeles! Revista **Scoala și Viața**, de care ne mai ocupăm și în altă parte, dă, în privința aceasta, următoarele informații:

„Intr'un articol din „Universul“ iscălit de d. R. Seișanu ni se tălmăcește statistica învățământului primar raportată la anii precedenți și la numărul învățătorilor din țările vecine“.

„Statistica anului 1928—29 ne desvăluie aceste date:

„La un număr de 1.676.874 de copii înscriși în școlile primare, a corespuns un număr de 1.028.471 de copii promovați (61.3%).“

„Restul de 648.385, adică un procent de 38.7% n'a absolvit școala primară în România; procentul celor nepromovați a fost însă de 54.7%.“

„Notăm că în anul 1923 au fost 2.604.421 de copii în vârstă de școală, pe când statistica din 1928 înregistrează numai 1.676.874.“

„Nimeni nu poate presupune că în acest interval de timp populația școlară din România a scăzut atât de vertiginos. Diferența de un milion și ceva de copii, în minus, din 1927, are următoarea explicație: un milion și ceva de copii în vârstă de școală, n'au fost înscriși; au rămas pe dinafară, ca să îngroașe numărul analfabeților!“

„Nu putem aduce nici o învinuire învățătorilor pentru procentul impresionant al copiilor ce n'au absolvit școala primară. În marea lor majoritate, învățătorii își îndeplinesc datoria lor, ca un adevărat apostolat.“

„Ce putem pretinde unui învățător, care este nevoit să predea el singur cursuri, zilnic, în timpul anului școlar, elevilor din cele 7 clase, ba și adulților?“

„Și ce putem pretinde celorlalți, cari sunt nevoiți să predea cursuri unui număr prea mare de școlari, împotriva principiilor pedagogice?“

„Pe când Bulgaria are 1 învățător la 200 de locuitori; Ungaria 1 la 280; Cehoslovacia 1 la 300; Polonia 1 la 500; România are 1 învățător la 550—600 de locuitori! Azi, abia dispunem de 32.000 de învățători titulari când ar trebui să avem cel puțin 80.000!“

„In raport cu populația școlară, în continuă creștere, noi n'avem nici localuri de școli suficiente, nici învățători; dar desființăm școli normale.“

Învățătorii și statistica. „Școala și Viața“, revista asociației generale a învățătorilor din România, publică următoarele în *Cronica* sa din Ianuarie trecut:

„Rezultatele anchetei cerută prin No. 7 (Septembrie) al revistei noastre.“

„Făcusem preparative de totalizare în vederea răspunsurilor, dacă nu dela cei 18.000 abonați ai revistei, măcar dela câteva mii, câte sate cu școli sunt. A urmat deziluzia: Redacția a primit abia 42 răspunsuri! E tristă această neglijență. Și din aceste 42, multe sunt suspecte ca exactitate.“

„De pildă, unul comunică numărul copiilor în vârstă de școală (7—14) 63; din aceștia înscriși 72 și din aceștia frecvențează 73.“

„La unele comune numărul copiilor în vârstă de școală întrece cu câte 200 numărul familiilor; la altele dinpotrivă, e mai mic ca acesta cu 200. Dela Voila (Făgăraș) barem numărul copiilor în vârstă de școală = cu numărul copiilor înscriși = cu numărul celor ce frecvențează școala. Sat cu școală ideală, dacă ar fi să credem spusele informatorului.“

„Nu trebuie să ne înșelăm, ascunzând adevărul“.

„Hotărât dar, suntem antistatistici, neglijam ancheta, informația. ce ni se cere, când nu umflăm cifra. De aceea țara noastră nu are o statistică exactă și completă: Nu știm câți copii de școală are România, câte biblioteci are, câți analfabeți au mai rămas, etc.“

„Așa dar, ancheta Asociației nu poate da nici o concluzie din cele 42 răspunsuri. Ea rămâne deschisă și rugăm pe cetitori să ne irimită răspunsurile exacte după tipicul publicat în No. 7 (Septembrie) al revistei“.

Noi ne permitem să credem că dacă învățătorii sunt antistatistici vina nu este, în mare parte a lor. Căci noi credem că nu ne înșelăm afirmând că învățătorii, luați în totalitatea lor, sunt dascălii cei mai puțin refractari culturii dela noi. Lăsând la o parte activitatea lor extra-școlară, care-i pune într'o lumină deosebită față de colegii lor dela celelalte grade ale învățământului, singur faptul că au ajuns să întrețină, din modestul lor salariu, o revistă ca aceea din care luăm spusele de mai sus este o dovadă a conștiinței lor profesionale. Dl Toni ne arată, în adevăr, că *Școala și Viața* a ajuns acum la 20.000 de abonați.

Aceasta este o manifestație, în care este o forță plină de nadejdi nu numai pentru învățătorime, ci pentru viitorul întreg al țării. Oamenii care întrețin în felul acesta, un organ de publicitate ca cel pomenit, nu pot fi bânuiți de indolență. Dacă n'au răspuns la anchete, cauza este, probabil, în faptul că nimeni nu i-a lămurit în școli și în viață asupra importanței unor astfel de preocupări. Suntem însă siguri că *Școala și Viața* își va face datoria și în privința aceasta, dând învățătorilor îndrumările cetățenești pe care nu le-au căpătat de aiurea...

Nu cumpărați... „The Survey“ dela 15 Ianuarie, anul în curs, relatează începuturile unei mișcări, pornită în America, împotriva reclamelor dealungul drumurilor de țară. Astfel de reclame strică frumusețea peisajului și ceea ce este mai grav contribuiesc foarte mult la numărul... accidentelor, deseori fatale, de automobile!

Practica a arătat, în adevăr, că speculând faptul că la cotiturile periculoase ale drumurilor, automobilisții încetinesc mersul, oamenii de afaceri au concentrat mai ales în aceste puncte placardele lor, când enorme, când comice și totdeauna interesante, cu reclame. Iar rezultatul este că turiștii, inclusiv conducătorii automobilelor, distrași, fără voia lor chiar, de aceste reclame neașteptate, dau mai puțină atenție mașinei tocmai atunci



când ar fi mai multă nevoie de ea și numărul accidentelor sporește proporțional cu acela al anunțurilor.

De aici mișcarea împotriva reclamelor, mai ales împotriva acelor care sunt așezate la cotiturile și punctele periculoase ale drumurilor. Această mișcare a luat atât un caracter oficial, cât și unul privat, al opiniei publice. Așa, organele în drept din statul Pennsylvania, din Statele Unite, ca o urmare a unei ordonanțe dată în această chestiune, au făcut, în Iulie trecut, o inspecție de două săptămâni a drumurilor, înlăturând și confiscând 32.225 de reclame. Publicul face și el ce poate. Intre altele, răspândește prin presă, un anunț:

„*Eu cumpăr numai lucruri pentru cari nu se face reclamă în preajma drumurilor de țară*“.

... **Nici jurnale cu informații falsificate!** Lumea modernă, înainte de a ajunge la automobile, a cunoscut un alt vehicul, al cărui rol în transformarea relațiilor dintre oameni a fost cu mult mai mare decât acela al mașinilor de azi. E vorba de *opinia publică* pentru a cărei bună funcționare s'au înființat imensele și nenumăratele organe de circulație, numite *jurnale*. Acestea au un rol dublu: să prezinte cetitorului realitatea, în toată goliciunea ei și să-i ofere și un criteriu de alegere a faptelor.

Dar datoria cea dintâi a unui jurnal este să informeze cinstit. O opinie publică reală nu există decât cu această condiție. Atunci când jurnalul falsifică informațiile, fie direct fie prin simpla trunchiere a faptelor, el împiedică cetitorul de a mai vedea realitatea și-l obligă să o judece prin prisma lui. Cetitorul nu mai este liber să gândească; el este dus de nas. Opinia publică devine o comedie, jucată în redacția jurnalelor. Puterea de judecată a țării este înjosită. De aceea, într'un volum apărut în Anglia, *Politică și Cetățenie*¹⁾, se insistă asupra faptului că jurnalul ideal este mai mult decât orice un organ de informație cinstită. „El trebuie să dea informații atât de imparțiale și exacte pe cât este cu putință firii omenești, în toate chestiunile, mari sau mici... În toate problemele... în care opinia publică este împărțită... jurnalul trebuie să dea cu imparțialitate ambele laturi ale chestiunii“...

Un jurnal poate să aibă, de sigur și o parte programatică.

1) *Politics and Citizenship*. C. O. P. E. C. Commission report, vol. X, Longmans, Green et Co., 1924, London.

un punct de vedere propriu, în marile chestiuni ale zilei. Dar, zice volumul de care ne ocupăm, jurnaliștii, „ca oameni cinstiți, trebuie să despartă cu îngrijire cele două puncte: înregistrarea faptelor și prezentarea argumentelor. Coloanele în care se găsesse știrile trebuie să fie imparțiale, oricât ar fi de viguroase articolele programatice“.

Coloanele cu știri sunt locurile cu cotituri necunoscute și care devin totdeauna periculoase pentru opinia publică, atunci când sufletul cetitorului este deturnat de către reclame, adică de falșurile și truncherile introduse aici de către redacțiile necinstite, — și sunt multe de acestea —, dela funcțiunea lui de a judeca. Dar publicul trebuie să reacționeze și să facă și la noi pentru opinia sănătoasă a țării, ceace Americanii au făcut pentru siguranța utomobiștilor. Până la alte măsuri, trebuie răs-pândit și înrădăcinat în conștiințe următorul anunț:

„Eu nu cumpăr decât jurnale care nu mă înșală, introducând falșuri în redarea faptelor!“

Mor ziarele zilnice. Acum vreo doi ani s'a publicat în America, o statistică a presei, avându-se în vedere situația față de anii precedenți. În genere, jurnalele zilnice se împuținează. Tot mai mult se tinde și în jurnalism, ca și în fabricația ghetelor, la o producție centralizată, monopolizată. Față de 414 orașe, care aveau mai multe decât un jurnal zilnic, se găseau, în 1929, în Statele-Unite, 937 care se mulțumeau cu un singur cotidian. Și să nu se creadă că este vorba de orașele mici: 152 din ele au peste 20.000 de locuitori.

Sigurele orașe din Statele Unite, care au mai multe decât două jurnale zilnice de dimineață, sunt: New-York, Filadelfia, Lon Angelos și Boston. Orașe ca Chicago, San Francisco, Noul Orleans, Washington au câte două jurnale zilnice de dimineață.

Viitorul lumii. „Viitorul lumii, zice L. S. Amery (*The National Review*, Martie, 1931), atât în domeniul economic cât și în cel politic nu se află pe drumul liberalismului internațional, ci el va ieși din construirea, mai întâi, a unor grupuri mari conduse de un spirit de cooperatie raționalizată, grupuri, în mare parte, de sine-stătătoare și în stare să se îndestuleze singure, dar care apoi în acelaș timp negociază pașnic și fac negoț unele cu altele în limitele unui contact politic și economic desul de larg, bazat pe ideea de reciprocitate. Organizarea propriului nostru grup nu este numai o nevoie urgentă a noastră, ci și felul cel mai bun de a contribui la fericirea omenii întregi“.

Notițe

Pentru prietenii revistei. Prietenii revistei noastre să nu uite că o publicație românească, în care nu se au în vedere nici interesele unui partid, nici acelea ale unei cliici oarecare, mercantilă sau de altă natură, ci se urmărește numai adevărul și interesul tuturor, prietenii unei astfel de reviste să nu uite, că numai ei pot s'o răspândească și s'o facă să reușească. Presa, în genere, nu-și pierde timpul nici cu adevărul, nici cu interesele tuturor și nici cu publicațiile care urmăresc astfel de scopuri.

Les Nouvelles Littéraires (21 Februarie, 1931) publică prefața pe care a scris-o Jean Martet la o lucrare ce apare zilele acestea: *Clemenceau en bloc*, de Jacques Moreau. Omenirea, zice Martet, are câteva duzini de oameni mari care însă, priviți mai de aproape, nu sunt totdeauna prea mari. Unii, ca Napoleon, au excelat în acțiune, dar n'au avut o singură idee mare umană conducătoare. Alții au excelat în idei, dar n'au putut face un pas în viața acțiunii. Clemenceau, de a cărui valoare ca om de acțiune nu se poate îndoi nimeni, a fost și un gânditor, stăpânit de o idee mare filosofică, în care poate fi încadrată toată viața sa. Jacques Moreau, în cartea sa, arată care este această idee și felul în care ea conduce toate actele fostului prim-ministru francez. Clemenceau apare și mai mare decât era socotit de obicei.

*

În aceeași ordine de idei, Jean Martet face și următoarea observație, care nu este deplasată nici la noi. După ce ne spune că dela 1865, când publică teza sa de doctorat, plină de idei filosofice, până

la 1925, când apare *Au soir de la Pensée*, Clemenceau este de acord cu el însuși, Martet conținuă: „El nu s'a schimbat, el nu s'a clătina. El nu va face de cât să se completeze, să se perfecționeze. În vremurile acestea în care sub pretextul maximei că „numai imbecilii nu-și schimbă ideile“, fiecare neagă cu beție astăzi ceea ce a apărut ieri și trădează cu voluptate visurile și ideile sale, Clemenceau a rămas unul și același, credincios principiilor, adevărilor și zeității sale”.

*

Observer dela 8 Martie curent anunță apariția lucrării lui Panait Istrati asupra Rusiei în englezește, sub titlul: *Russia Unveiled*, la Allen an Unwin. Lucrarea lui Panait Istrati este recenzată împreună cu altă lucrare asupra Rusiei de William C. White, adăugându-se că cele două scrieri se completează una pe alta, *Observer* le recomandă cu încredere pe amândouă.

*

Profesorul T. S. Foster, despre a cărui lucrare *Travels and Settlements of Early Man* am vorbit în numărul prim al revistei noastre

tre, ne trimite o publicație nouă, care este o completare a lucrării de mai sus: *From Savagery To Commerce*. In scrisoarea pe care ne-o trimete cu acest prilej ne spune că în opera sa din urmă caută, între altele, să răspundă unor critici și să pună în armonie spusele sale cu datele școlii franceze a profesorului A. Moret, în ceea ce privește Egiptul predinastic. Vom da o expunere amănunțită a cărții într-unul din numerele viitoare ale revistei.

*

Ziarul săptămânal parizian: *Les nouvelles littéraires* (14 Februarie), 1931) dă câteva cifre din care se vede cât de puțin cheltuiește Franța pentru biblioteci, față de alte țări din Apus. Așa Marsilia, cu 652.196 locuitori, cheltuiește anual pentru bibliotecă 195.500 franci, în vreme ce Manchester cu 730.000 locuitori, consacră anual bibliotecilor 8 mil. 711.000 franci; orașul Lyon, cu 600 mii locuitori, cheltuiește 301.515 franci, iar Anversul, cu 304.000 locuitori, 3.000.000 de franci.

Lucrurile nu stau mai bine nici cu bibliotecile centrale. Se pare că bibliotecile dela British Museum din Londra și cea numită Biblioteca Congresului, din Washington primesc, anual, sume care întrec până la 20 de ori banii primiți de Biblioteca Națională din Paris.

M. Gauthier, care semnează cronica din care extragem aceste date, povestește și cazul unei subprefecturi din sudul Franței, care, pentru 4.500 locuitori, are în buget, pentru bibliotecă, 250 franci; 100 franci pentru plata personalului și 150 pentru material.

Ce să mai zicem noi!

*

Europäische Revue publică (Fe-

bruarie, 1931) câteva din răspunsurile primite de *Cahiers de l'Étoile* la chestiunea *Neliniștii contemporane*. Revista germană adaugă apoi câteva considerații, printre care este aceea că neliniștea contemporană este urmarea panicei răspândită în omenire, care s'a văzut deodată fără un alt rost de *cât acela oferit de ingrăditura cea putredă a paragrafelor*. În starea aceasta, fiecare nu mai știe decât să mărâie și să amenințe. Renașterea *libertății* de care nimeni nu se mai poate însă lipsi astăzi, va avea loc totuș. Încheie revista germană, dar numai atunci când omenirea va învăța din nou să nu-i mai fie frică și va înceta să tipe după „personalități conducătoare“.

*

Linii internaționale de autobuze. O societate americană, din care n'ar lipsi nici Ford, ar avea intenția, se pare, să inființeze linii regulate de autobuze, dealungul și dealatul continentului nostru. Intenția este să se stabilească un orar regulat, iar nodurile liniilor proiectate să-l formeze capitalele diferitelor țări.

*

Libertate: Paris. „In Paris există, scrie P. Orth în *Atlantic Monthly*, o democrație intelectuală adevărată. Nicăieri în lume gândirea nu este atât de liberă și știința practică cu atâta patimă de dragul ei, iar nu pentru vreun câștig oarecare. În nici o altă parte a lumii opinia nu este atât de puțin dirijată, atât de liberă. Și nicăieri nu are atât de puțină importanță ce crezi sau ce gândești, sau ce avere ai, atâta vreme cât ești o personalitate“.

The Outlook.

Cărți și reviste primite

T. S. Foster: *From Savagery to Commerce*, an Introduction to the theory of adult education, Jonathan Cape, Thirty Bedford Square, London.

Romul Vuia: Etnografie, Etnologie Folclor — Definiția și Domeniul —, Tipografia „Ardealul“, Cluj.

Inginer *Stavri C. Cunescu*: Raționalizarea și politica socială. Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, București.

C. Rădulescu-Motru: Invățământul filozofic în România, (Extras).

Șt. Bezdechi: Două traduceri din Platon, (Extras).

Festivalul de inaugurare a activității noului comitet și Universitatea liberă. (Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina), Cernăuți, 1931.

Scoala și Viața, revista Asociației generale a învățătorilor din România, Ianuarie—Februarie, 1931, București.

Cele Trei Crișuri. Ianuarie-Februarie, 1931.

Analele Banatului, Anul III, Oct.—Dec., 1931.

Raze de Lumină, revista studenților în teologie din București. Ianuarie-Februarie, 1931, București.

Solidaritatea, organul Asociației corpului didactic din județul Soroaca, 1—2, 1931, Soroaca.

Aradul, organ al Asociației „Infrățirea“, apare săptămânal, Arad.

Gazeta Inidoarei, organ săptămânal, Deva.

